

A historical map of the Schiedam Plantage area, showing a grid of streets and green spaces. The map is oriented vertically, with the Plantage (a large green area) running along the left side. A scale bar is visible in the center, with markings for 100, 200, 300, 400, 500, and 600. The text 'INFORMATIE- EN LEDENBLAD VAN BELANGEN- EN BEWONERSVERENIGING 'DE PLANTAGE' TE SCHIEDAM, 22E JAARGANG, MEI 2017' is printed across the middle of the map.

INFORMATIE- EN LEDENBLAD VAN BELANGEN- EN BEWONERSVERENIGING 'DE PLANTAGE'
TE SCHIEDAM, 22E JAARGANG, MEI 2017

Plantage Krant #76

JUBILEUM EDITIE: 250 JAAR PLANTAGE SCHIEDAM

Afbeelding voor en achterop: Origineel ontwerp Plantage van Horsman, 1767, collectie Gemeentearchief Schiedam. In de afbeelding achterop is een actueel satelietbeeld van Google Maps gemonteerd.

Foto: Rogier Brans

Deze speciale editie kwam tot stand met behulp van een 'pop-up' redactie onder redactie van Julia Snickers en Leo Kroon. Vormgeving: Jolande Bosch.

Aan dit nummer werkten mee: v.l.n.r.: Anke Bodewes, Julia Snickers, Petra van der Ham, Huib Sneep, Jolande Bosch, Ria van Kleeff, Han van der Horst, Kirstain Houweling, Wim Snickers, Weke Ilik. Niet op de foto: Leo Kroon, Hans van Broekhoven, Frank Holsmuller, Chiel Wilbrink, Ineke Meeuse-Simon, Marianne Goudswaard en Marijke Nagtegaal-Reedijk.

INHOUD

Van de redactie	2
Van de voorzitter	3
Ontstaansgeschiedenis	4
Plantage als Cieraad	6
Het Blauwhuis	9
De Rooie Koffer	10
Lijfand en Koerland	11
Hoofdbureau van Politie	14
Hofje van Berger	16
Bedrijvigheid	18
Lange Nieuwstraat 119a	21
Werk van Simon	25
Tuinlaan 64	28
Een jeugd in zwart en wit	30
Het Vrijheidsbeeld	34
Rowallanhuis	35
Proef! de Plantage	38
Nacht van het park	39
Kabouterfestival	41
Colofon	43

VAN DE REDACTIE

Het oudste stadspark van Nederland bestaat 250 jaar en dat willen we weten ook. Een enthousiaste pop-up redactie maakte deze extra dikke jubileumkrant. Dat heeft geleid tot een diversiteit aan artikelen, over de geschiedenis van het park en de panden er om heen. Met persoonlijke verhalen van bewoners en bijdragen van gastschrijvers. De verhalen zijn min of meer chronologisch geordend en u kunt zien hoe de gestyleerde tak met het blaadje bij de verhalen langzaam van grijs naar bruin naar frisgroen verkleurt als symbolische overgang van oud naar nieuw en met een knipoog naar de kleuren van de seizoenen in het park.

In deze jubileumeditie vind u heel veel fragmenten, snippets herinneringen, oude foto's en knipsels uit een ver of iets minder ver verleden, zoals er vele zijn uit de 250 jaar historie van de Plantage. Over de internationale betrekkingen van de pakhuizen van de Sodafabriek

of hoe het was om als kleuter aan de Plantage te wonen, ontdekkingen bij de verbouwing van een huis en kent u het Bergerhofje eigenlijk wel? Hoe komt het 'Blauwhuis' aan haar naam? Maar ook over de veel bewogen geschiedenis van 'In den Rooie Koffer', of wonen in een voormalige school, en welke bedrijven gingen er schuil achter de Lange Nieuwstraat. En de persoonlijke geschiedenis van een erfgename van 'de werf van Simon', die daar ook gevestigd was. Wie kent nog het voormalige politiebureau, of het postkantoor dat op meerdere plekken rond de Plantage heeft gezeten? Met de geschiedenis van 'De Plantage, cieraad der stad Schiedam, dat bij de laatste restauratie weer tot een geheel geworden is met de kop van het park. Het Vrijheidsbeeld, ook met een eigen historie, kreeg daar een prominente plek.

Veel leesplezier!

De Plantage bestaat 250 jaar en dat vieren we! Achter vele deuren van de Plantagebuurt gonst het van de activiteiten om het feest van 250 jaar Plantage te gaan vieren.

Terwijl ik dit schrijf, doen de planten in het park ook al hun best om te laten zien dat het feest is dit jaar. De tulpen uit het project 'onbegrensde tuinen' staan prachtig in bloei, de Magnolia en sierappels bloeien en de bijen vliegen volop dankzij het mooie weer.

Maar liefst 3 grote evenementen voor de buurt, voor de rest van Schiedam en voor de regio worden er dit jaar georganiseerd. In dit speciale jubileumnummer van de Plantagekrant kun je er van alles over lezen.

Vanwege de rijke historie van onze buurt willen we er in het bijzonder bij stilstaan hoe dit fantastische deel van Schiedam ooit tot stand is gekomen. Hoe het gegroeid is zoals de bomen in het park. Wat de verhalen achter de gevels en van de bewoners zijn. Daarom is dit nummer vooral een compilatie van de historie van De Plantage. We hebben zelfs een kopie van de originele aanlegtekening uit 1767 gevonden.

VAN DE VOORZITTER

Bijzonder is, dat dit nummer is gemaakt door een pop-up redactie. Deze is tot stand gekomen door het inspirerende initiatief van Julia Snickers! Velen schreven een stuk. Ik was verrast te lezen over de vele dingen die ik nog niet wist over de buurt. Veel leesplezier, bewaar de krant. Een feestelijk jubileumjaar voor ieder!

PLANTEN JUBILEUMBOOM

In 2016 bestond onze goede buur Nolet Distillery 325 jaar. Het leek het bestuur een passend moment om samen een jubileumboom te planten. Uiteindelijk viel de keus op de Amerikaanse linde. Deze soort is gekozen vanwege de belangrijke connectie van Nolet Distillery met Amerika en omdat deze linde 300 jaar oud kan worden. Dit laatste was de wens van Carel Nolet, die we natuurlijk graag botanisch invulden.

Op 15 februari was het zover: op een zonovergoten middag plantten drie generaties Nolet, samen met een afvaardiging van het bestuur en Winnie Teschmacher van De Ketelfactory de boom, nota bene voor het huis waar de moeder van Carel Nolet een eeuw geleden woonde.

Op de foto staat secretaris Riet Zuiderweg klaar met de koker die bij de voet van de boom is ingegraven. In de koker zit een document met de plantdag en de namen van de allen die mee werkten aan deze bijzondere plantactie.

Foto's Charles Zuiderweg

ONTSTAANSGESCHIEDENIS VAN DE PLANTAGE SCHIEDAM

Het gebied is ontstaan toen in 1613 de Nieuwe Haven gegraven werd, met de vrijkomende grond werd het gebied tussen Nieuwe Haven en Buitenhaven opgehoogd. Hier ontstond het zogenaamde Nieuwe Werk.

Er vindt eerst voornamelijk ontwikkeling langs de waterzijde plaats. Van een aantal percelen is bekend dat ze een tuin, erve en koepel aan het water hadden en eigenlijk geen hoofdbouw aan de straatzijde. De naam Tuynlaan wordt ook zo verklaard: het was een laantje naar de tuinen. Vooral toen de binnenstad vol en vies was, door alle branderijen (Schiedam had de bijnaam Zwart Nazareth) was een tuin aan het water een gewild iets bij de rijke branders.

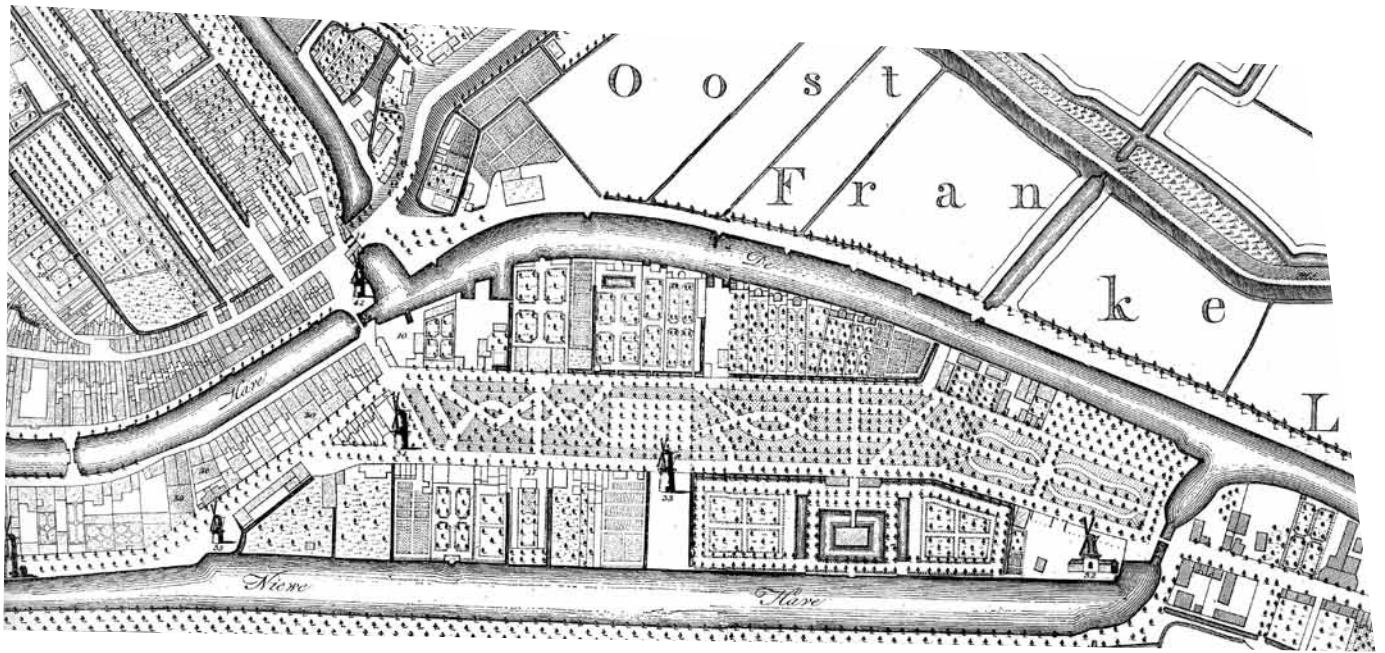
De kaart van Bol' es uit 1770 geeft een gedetailleerder beeld van de toen bekende bebouwing:

Wat opvalt zijn de vele molens die getekend staan in en rond de Plantage: bij de huidige Koemarkt de stenen molen (later vervangen door de Meyboom molen), rechtsonder de Zaagmolen, ongeveer in het midden de Zuidmolen en links nog de Gapersmolen.

10 november 1766 nam de vroedschap het besluit op het

de Plantage: Dat zij 'verder van gedachten waeren, dat het niet ondiensig zoude zijn, dat langs de Tuynlaan een gang zal wierde gelegd, en een gepuynde Rijweg daar nevens'. Ze snappen dat ze in dit seizoen niet meer met de aanleg kunnen beginnen, geven opdracht om een plan te maken en al wel toestemming om bomen te rooien en het land om te spitten. Zo kan het volgende voorjaar beplant worden. In de vergadering van 2 maart 1767 krijgt het een vervolg: 'het plan door gemelde Horsman geprojecteert, met de veranderingen welke daar in soude mogen worden vereischt, te volgen, en onder directie van gemelde Horsman, den Heer Fabrycq en den Architect deser stad het Nieuwerk soodanig te doen beplanten, als sy ten meesten Cieraad van het werk, en ten genoeg van het algemeene best zullen oordelen te behooren.'

2 maart 1767: 'het land van het Nieuwerk hadden doen omspitten, de boomen langs den Tuynlaan laten uitroeyen en verkopen. Beplanting wordt uitgevoerd volgens plan en onder leiding van eene Horsman.' De Plantage, zoals het ontstane park genoemd werd, is door het stadsbestuur zeer ontzien. Een der nadelen van de

Kaart van Bol' es, 1770, Collectie Gemeentearchief Schiedam

Nieuwe Werk een park aan te leggen. De gelegenheid was aanwezig, want de bebouwing had zich beperkt tot beide buitenzijden, die van de Buitenhaven en de Nieuwe Haven, zodat in het midden een nagenoeg onbebouwde strook grond lag.

Uit de notulen van de vroedschap:

De motivering was 'ter voldoening van de algemene inclinatie (=neiging) en verlangen welke al zeedert langen tijd bespeurt is geweest, dat het Nieuwerk mogte worden beplant, het welk tegelijk tot meer aanzien deezer stad zoude verstrekken'.

De Heeren Burgemeesters hebben in hun vergadering van 10 nov. 1766 een uitgebreid besluit vastgelegd over de aanleg van

groeierende moutwijn-industrie was, dat overal waar maar een open plek aan havens, grachten of ander water was, branderijen verrezen. Langzamerhand verdwenen op deze manier uit de binnenstad de nog resterende tuinen, die plaats maakten voor branderijen en de huisjes voor de huisvesting van de fabrieksarbeiders. De enige nog zo goed als ongerepte plaats was de Plantage en omgeving. Om deze te beschermen besloot de wethouder op 20 maart 1777, dat de bouw van nieuwe branderijen of de vergroting van de aldaar reeds bestaande verboden was. (16 feb 1781 wordt een verzoek om huizen op de kop te bouwen afgewezen).

Kadastrale minuut, 1811, fotocollectie Gemeentearchief Schiedam

Verder is de grote buitenplaats Rustenburg opvallend, met zijn tuin aan de Nieuwe Haven. Hiervan is bekend dat Carel Bos-schaert, oud-schepen, in 1734 koopt: *'het kruijtmagasiijn met de stukkijs land aan wedersijde van het selve leggende.'* Zijn dochter (?) Hillegonda Bosschaert, gehuwd met de Amsterdammer Nicolaas Elias, bouwt daar 1734-1739 de buitenplaats Rustenburg. In 1811 wordt deze als afbraak verkocht aan de Rotterdammer Jan Pols (voor 9800 florijnen); Mr. Diederik Christiaan Pielat had er in 1753 (na het overlijden van Elias) nog 15.000 fl. voor betaald.

Nog wat gegevens uit het verpondingsregister: (een soort on-roerend goed belasting)

1 juni 1734 is er een opmeting van het Nieuwe Werk. Nicolaas Elias moet voor het stuk land 10 gulden en negen stuivers gaan betalen. Ary van Bol's stadsarchitect heeft het hele Nieuwe werk opgemeten, o.a. de *'Tuyne langs de oude Haven'* die door de Stad op jaarlijkse erfpacht zijn uitgegeven. Totaal vijf morgen, vijf hond en 10 roeden land (verp. 1632 42 gulden); wat Elias koopt is 1 morgen, twee hond en vijfenseventig roeden (in de verponding 10 gulden, negen stuivers).

Het huiseigenaren register van ca 1700-1811 geeft informatie over de hoeveelheid bebouwing die er in die tijd was.

Lange Nieuwstraat Westzijde (de huidige Lange Nieuwstraat) de nummers 1408-1428: 21 percelen.

Tussen de Gapermolen (op de kaart van Bol's ongeveer boven de letter N van Nieuwe Haven) en de Zaagmolen (Vliet den Toorn) zijn dat in 1734 achtereenvolgens 8 huizen, (omschreven als Huys, Boerderij en Stallinge of Huys, Branderije en Varkenskot of Huys en erve) 4 huisjes waar in 1764 het Blauw- en Pesthuys is gebouwd, daarna 5 huizen tot de Suydmolen en het perceel dat Mr. Nicolas Elias in 1734 koopt, het voormalig kruitmagazijn en dan de Agtcante houtezaagmoole.

Lange Nieuwstraat Oostzijde (de huidige Tuinlaan) de nummers 1478-1483: 8 percelen.

Vanaf het hoofd 4 huizen (een met brouwerij en erf), een varkenskot, tuin en erve, een smeersmelterij en een sluijtersloots, dan het perceel waar het huidige huis Tuinlaan 58 is gebouwd, twee percelen met de omschrijving 'Tuin en erve' en nog een met de omschrijving varkenskot.

1484/3 belast met fl. 6,- erfpacht v/d stad Schiedam. Tuin en erve belendingen: Z Dr. Joan le Roy, N

Als we inzoomen op de kop van de Tuinlaan op de kadastrale minuut uit 1811 en nog meer in detail de St. Christoffelpoort of Hoofdpoot bij de huidige Gerrit Verboonstraat, hoek Tuinlaan: De in 1481 gebouwde Sint Christoffel- of Hoofdpoot was één van de toegangen tot de stad, en had twee kenmerkende torentjes. Vandaar ook dat men de straat waar deze aan lag de Torentjesstraat noemde. Omdat de bekende schoolmeester Gerrit Verboon hier geboren is, kreeg de straat later diens naam. 'De Torentjes' zoals de poort ook wel werd genoemd, stonden ongeveer op de plaats van de HAV-Bank. Het poortgebouw verdween door sloop in 1858.

De kadastrale minuut kaart uit 1811 geeft een volledig beeld van de percelen en bebouwing rond de Plantage en laat opvallend veel kleine gebouwtjes aan de Buitenhaven zien. In ieder geval van Tuinlaan 58 is bekend dat hier inderdaad een thee-koepel aan het water stond (tot 1921). Verder valt op dat aan de Lange Nieuwstraat het 'Vrouwen Verbeterhuis' is gebouwd (ook wel Blauwhuis genoemd). 'De Plantagie' heeft duidelijk de lijnen uit de ontwerp-tekening. De 'Meyboom Mole' staat ongeveer op de plek van de huidige Koemarkt en tegenover de Houtzaagmolen ligt het Balkengat aan de Nieuwe Haven. Ook de Zuidmolen is met zijn ronde vorm ongeveer halverwege de Lange Nieuwstraat nog goed te zien. Er is een begin van bebouwing aan de beide straten, maar er is zeker nog geen aaneengesloten bebouwing zoals we die kennen van het huidige straatbeeld.

tekst: Kirstain Houweling

PLANTAGIE

CIERAAD DER STAD SCHIEDAM

**Geboorte ener stadsoase,
van businesspark tot stadspark**

Detail Kaart Hoogheemraadschap Schieland, Kaartcollectie Binnenland Hingman, 1611

De stadsuitleg het Nieuwe Werck was in 1614 oorspronkelijk bedoeld als vestigingsplaats voor allerhande bedrijven. De grond werd in erfpacht uitgegeven. Toen het met de bedrijven na circa 100 jaar niet zo wilde lukken, begonnen welgestelde Schiedammers er tuinen en buitenhuizen aan te leggen, waarop het stadsbestuur in 1766 besloot er dan maar een stadspark van te maken.

Kaart Kortebrant, fotocollectie Gemeentearchief Schiedam, 1743

Industrieterrein

Zoals de kaart van het Hoogheemraadschap Schieland uit 1611 goed laat zien, was er al bebouwing op de Hoofdstraat sinds 1600.

Het gebied dat nu bekend staat als de Plantage, moest toen nog worden gevormd. Om het toegenomen scheepsverkeer te faciliteren besloot het gemeentebestuur in 1613 tot het laten graven van de Nieuwe Haven. Hierdoor ontstond er een door waterwegen ontsloten stuk land, perfect geschikt voor nieuwe bedrijvigheid aldus het gemeentebestuur. Op het Nieuwe Werck, zoals de Plantage toen werd aangeduid, werd op 9 april 1614 begonnen met de uitgifte van 98 erven in erfpacht. Het wilde echter niet zo vlotten met de vestiging van nieuwe bedrijven. Op de kaart van Boxhorn uit ca 1632 zijn er enkele bedrijven gevestigd, maar het hield niet over. In 1743 is er op de kaart van Kortebrant wel iets meer activiteit waarneembaar.

De nieuwe erven in de vergroting

In de giftboeken wordt het Nieuwe Werck ook wel aangeduid als de Nieuwe Erven in de Vergroting. Langs de Nieuwe Haven was een openbare weg (Lange Spuijstraat en/of Nieuwe Havenstraat) en de huizen waren georiënteerd op het water. In het midden de Lange Nieuwstraat en dwars erop de destijds geheten Middestraat. De Lange Nieuwstraat heet al zo sinds het begin der tijden, de Middelstraat is inmiddels verdwenen. In de eerste tijden vestigden zich in de vergroting enkele overlastgevende bedrijven, zoals de taanhuizen. Hier werden visnetten

en zeilen weerbestendig gemaakt door ze te koken met taan, een nogal smerig goedge. Taan is de verzamelnaam van diverse mengsels waarin de volgende bestanddelen verwerkt kunnen zijn: sap uit eikenschors, bruine teer, rubber en soms ook lijnolie en gebrande cichorei. Het stonk in ieder geval een uur in de wind, zoveel is wel zeker.

Het gedeelte Tuinlaan wordt tot 1700 aangeduid met de Nieuwe Onverkochte Erven in de Vergroting. Blijkbaar liep het niet zo storm met de verkoop van de erven en vermoedelijk was dat mede aanleiding voor vermogende burgers om aldaar een tuin aan te schaffen, compleet met tuinhuis en al.

En langzamerhand, zoals dat vaak gaat, werden de tuinhuisen vervangen door gewone huizen.

Buitenplaats Rustenburg

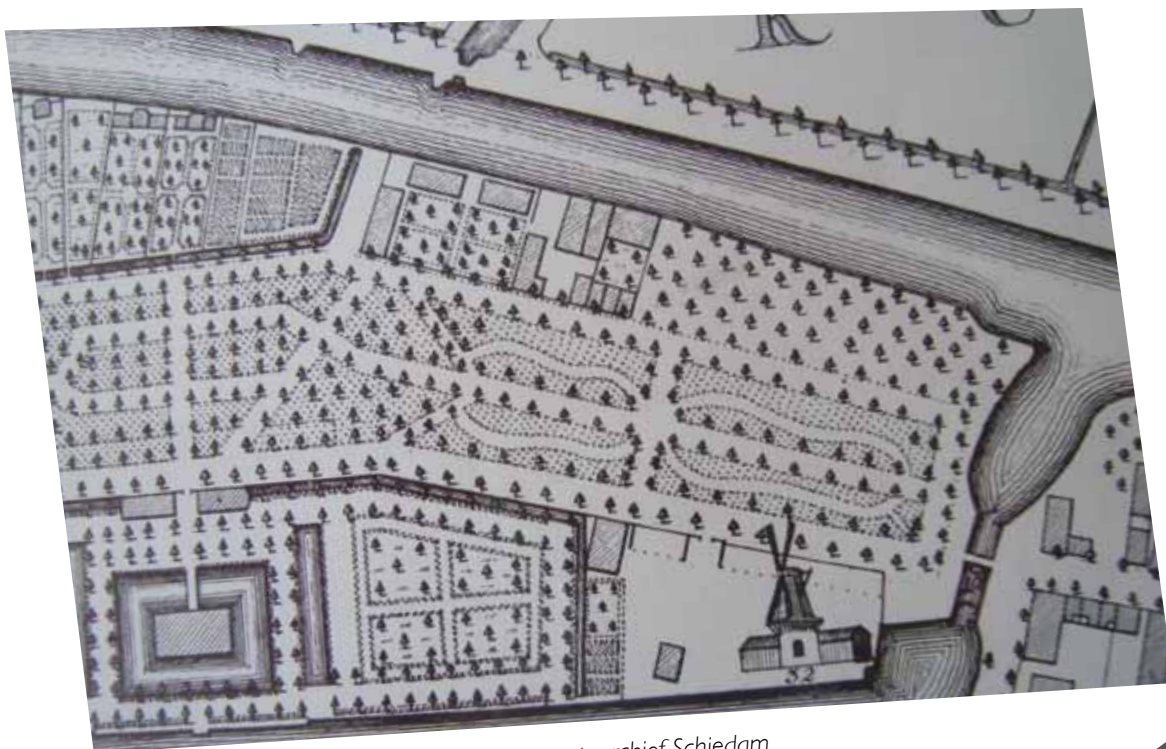
Tot 1725 bleef de punt van de Plantage,

waar nu project Nieuw Havenzicht is ontwikkeld grotendeels onbebouwd, hoewel er wel verschillende plannen waren voor de bouw van een houtzaagmolen op deze plek. Op 3 maart 1725 verkoopt gemeente Schiedam aan ene Jan Bernouuw 'een erf lang 144 voet en breed 37 voet, tezamen 37 vierkante roeden (ca 525 m²) daarop door de koper een achtkantige houten zaagmolen leggende op het Nieuwerk zal worden gebouwd, voor 400 gulden in gereed geld ontvangen'. Deze molen was de houtzaagmolen 'Wijk den Toorn'. Niet voor niets heet de straat nu Houtzagerij. Links naast de molen is nog goed de buitenplaats Rustenburg te zien.

Deze kapitale buitenplaats werd in de periode 1734-1739 gebouwd voor de Amsterdamse regent Nicolaas Elias. Rustenburg verrees op het terrein van het voormalige kruithuis dat in 1716 voor 7.000 gulden door de stad werd aangekocht. Het kruithuis bestond sinds circa 1655 toen de Staten van Holland het stadsbestuur voorstelden 'het magazijn van 't Cruijt van Hollant alhier op te richten'. Gemeente Schiedam had hier wel oren naar, ondanks dat er een jaar tevoren in 1654 in Delft een grote kruitontploffing had plaatsgevonden. Na overlijden van weduwe Wilhelmina Carolina den Beer-Pielat van Bulderen werd de indrukwekkende buitenplaats Rustenburg op 15 augustus 1807 uitein-

De buitenplaats Rustenburg aan de Lange Nieuwstraat, fotocollectie Gemeentearchief Schiedam, ca 1760

Detail Kaart Bol'Es, 1770, fotocollectie Gemeentearchief Schiedam

delijk door bemiddeling van Jan Loopuyt publiekelijk geveild in de St. Joris Doel te Schiedam.

Plantage

In november 1766 besluit het gemeentebestuur om een stadspark aan te leggen, dat de naam Plantage zal dragen. Verschillende ontwerpen passeren op 2 maart 1767 de revue, maar uiteindelijk koos de Vroedschap voor het ontwerp van ene Horsman, die zijn plan onder toezicht van de burgemeesters, de fabrieksmeester en stadsarchitect Ary van Bol'Es mocht uitvoeren. De werkzaamheden werden in de loop van 1767 verricht, 'soo dat het voorsz. Nieuwwerck als nu ten genoegen van 't algemeen en tot cieraad van dat gedeelte dezer stad met eene aangename en vermakelijke Plantage soude kunnen werden voorzien'. Eerder in 1764 bouwde Rutger van Bol'Es al het zogeheten Blauwhuis aan de Lange Nieuwstraat, dat in de 19e

eeuw in gebruik is geweest als Postkantoor, daarna als Stedelijk Gymnasium en na 1968 als muziekschool.

Huize Eendragt

Op de opticaprent van de Plantage uit ca 1800 is het Blauwhuis goed herkenbaar. Het grote huis aan de overkant is vermoedelijk 'Huize Eendragt'. Dit huis dat begin 20e eeuw is afgebroken, stond op de plek van het huidige plein Eendragt. Het was een statig landhuis, dat gedurende iets meer dan een eeuw heeft bestaan. Bewoners waren onder meer het brandersgeslacht Rijnbende. In 1903 werd Huize Eendragt verkocht en maakte vanaf 1904 plaats voor nieuwbouw op Plein Eendragt. Het volgens mij oudste nog bestaande woonhuis in de Plantage is Tuinlaan 58 van Huib Snee en Kirstain Houweling. Het pand, oorspronkelijk gebouwd in 1780 voor de heer Dominicus Doom, is op zichzelf al een parel in de cieraad der stad Schiedam.

tekst: Hans van Broekhoven

Opticaprent Plantage, Fotocollectie gemeentearchief Schiedam, ca 1800

COPPENS

SLAAPCOMFORT

OOK VOOR UW KUSSENS,
DEKBEDDEN EN BEDDENGOD

DEALER VAN O.A.

auping

WWW.COPPENSSLAAPCOMFORT.COM

ORANJESTRAAT 19-21, 3111 AM SCHIEDAM, TEL 010-426 87 17

VAN DER VALK

NETWERK NOTARISSEN

Tuinlaan 80 - 82 | T 010 - 427 44 44 vandervalknotarissen.nl

WIJNHANDEL ORANJE

SPECIALIST IN WIJNEN EN GEDISTILLEERD

floatlands

varende terrassen

www.floatlands.com

VAN STIGT THANS

assurantiën

Lange Nieuwstraat 101, 3111 AE Schiedam
Telefoon (010) 204 1122, Fax (010) 426 2768

www.vanstigtthans.nl

HET BLAUWHUIS

'Het Blauwhuis' in 1851, er zitten nog traliën voor de ramen!, collectie Universiteitsbibliotheek Leiden

Een van de nog aanwezige gebouwen die het ontstaan van het stadspark de Plantage in 1767 hebben meegemaakt is het Blauwhuis, aan de Lange Nieuwstraat vlakbij de Oranjestraat. Vanuit ons raam op Plein Eendragt genieten we iedere winterdag weer van het mooie torentje dat dat monument siert. Gedurende de zomermaanden ligt het verscholen achter het dichte bladerdak van de grote platanen in het park.

'Het Blauwhuis' heeft een bewogen leven achter de rug. Het is ontworpen door stadsarchitect Rutger Bol'Es (die ook de Korenbeurs, nu bibliotheek, heeft ontworpen) en opgeleverd in 1764 als het nieuwe verbeterhuis voor 'drankzuchtige en ontuchtige vrouwen' dat eerst in de binnenstad gevestigd was. Dat oude gebouw was in zo'n slechte conditie geraakt dat de dekenen van dat huis een plek op het Nieuwe Werck (het stuk land dat sinds 1613 was drooggelegd en later de Plantage zou worden) aanwezen voor nieuwbouw. Het pand is tot 1846 in gebruik gebleven als verbeterhuis maar ook als ziekenhuis. Tussen 1846 en 1861 heeft het leeg gestaan (ook toen al...).

In 1861 ging het dienst doen als postkantoor wat het 36 jaar is gebleven. Daarna is het gebouw omgetoverd tot 'Stedelijk Gymnasium Schiedam', wat het voor meer dan 80 jaar is gebleven. De naam 'gymnasium' is nog steeds zichtbaar boven de ingang. In 1967 is het de muziek-

school geworden maar ook dat is sinds 2012 afgelopen. Er wordt nog wel muziek gemaakt aangezien het nu door de Rijnmond Band wordt gebruikt als oefenlokaal. De mooie grindvlakte, in het vernieuwde park ervoor, wordt gebruikt als oefenterrein voor het marcheren van de jongste muzikanten. Ook hebben enkele kunstenaars hun intrek hier genomen.

Een bewogen leven dus voor dat gebouw. Nu ziet het er wat vervallen uit en de neonlichten in de lokalen maken het er 's avonds niet gezelliger op. Ook jammer dat de klok niet meer werkt. Als u wel eens in het gebouw komt (soms is

het open op Monumentendag) dan kunt u het mooie klokkenmechaniek op de eerste etage bewonderen. Het valt te hopen dat ergens in de nabije toekomst een plan komt om het pand op te knappen en (weer) een nieuwe bestemming te geven.

tekst: Frank Holsmuller

PS Nu ik me in de historie van dit pand heb verdiept valt me plotseling op dat in het wekelijkse lokale Nieuwe Stadsblad dat we in de bus krijgen er een vaste rubriek is die 'Berichten uit het Blauwhuis' heet... Ik zie niet direct een verband, misschien iemand die dat wel weet?

'Het Blauwhuis' nu, foto: Frank Holsmuller

DE ROOIE KOFFER

VAN ARBEIDERSBOLWERK TOT PAKHUIS

Het einde kwam triest en onverwacht. In de herfst van 1968 besloot het bestuur om euthanasie te plegen op het Volksgebouw aan de Tuinlaan, dat een halve eeuw het hoofdkwartier was geweest van PvdA en Nederlands Verbond van Vakverenigingen. Per 1 januari 1969 gingen de deuren dicht. Een koper die opslagruimte nodig had, wilde honderdduizend gulden bieden voor het oude herenhuis met zijn aanbouwen. Het bestuur dat niet eens geld had om een schilderbeurt te betalen, hapte toe. Zo eindigde men toch nog met een batig saldo, dat in een stichting werd ondergebracht als eerste spaarpotje voor een nieuw vakbondskantoor in Schiedam. Dat is er overigens nooit gekomen.

Verweesd

In dat bestuur domineerden de oud-PvdA- wethouder Henk Sabel en het voormalige hoofd van de sociale dienst Jaap Oostlander. Zij hadden na 1945 een grote rol gespeeld bij de wederopbouw van Schiedam. Nu voelden zij zich verweesd in de draaikolk van de jaren zestig. Een nieuwe generatie politici had hen aan de dijk gezet. Het ideaal van de arbeidersontwikkeling werd overstemd door John Lennon en Mick Jagger. De wereld was in beweging en de zekerheden van acht jaar geleden, toen het NVV als belangrijkste huurder het Volksgebouw nog nieuwe gordijnen schonk, leken te vervliegen. Zelfs de PvdA vergaderde liever niet meer op het oude honk maar nam zijn toevlucht tot zalen als Irene op de Nieuwe Haven. Iedereen denkt tegenwoordig dat de jaren zestig zo'n linkse tijd waren, maar de PvdA leed vooral verkiezingsnederlagen en het dagblad Het Vrije Volk – in 1960 nog onbetwist de grootste krant van Nederland – was in het ongereede geraakt. Daarom gooide het bestuur van het Volksgebouw de handdoek in de ring.

'Het Volksgebouw is bepaald niet fraai van architectuur en evenmin erg doelmatig van indeling met de smalle trappen en de vele zaaltjes boven', constateerde De Schiedammer, een plaatselijke editie van het sociaaldemocratische Parool.

Jazzsociëteit

Smaken veranderen. Tegenwoordig wordt het voormalige volksgebouw – in de kern een patriciërs woning uit het laatst van de achttiende eeuw – gerekend tot de pronkstukken van de Tuinlaan. Zeker nadat de toneelzaal door de in restauratie doorknede vakman Arend van Ypenburg prachtig is gerestaureerd. Hij deed dat in opdracht van de laatste eigenaar, Ton van Adrichem, die de ruimte wilde gebruiken voor een jazzsociëteit.

Ton van Adrichem, telg uit een gerenommeerd geslacht van katholieke melkboeren, was een ongemakkelijk heerschap met een groot talent voor het maken van vijanden. Hij bezat ook een grote gedrevenheid en hij had veel gevoel voor de geschiedenis en de tradities van Schiedam. Toen hij eenmaal het oude herenhuis tot woning en kantoor voor zijn financieel adviesbureau had ingericht, wilde hij op zijn manier de culturele traditie van het oude Volksgebouw tot nieuw leven brengen. Aan de gevel verscheen een uithangbord met het opschrift 'In den rooien koffer'. De Rooie Koffer was de bijnaam die de

tegenstanders van de socialisten al ver voor de oorlog aan het gebouw gaven. Van Adrichem verhuurde de grote zaal en de aanpalende foyer voor bruiloften en partijen. Hij opende er bovendien een jazzclub – of liever gezegd: hij deed daar pogingen toe want hij begon zonder de juiste vergunningen zodat de openingsavond door handhavers van de gemeente werd onderbroken. Aan de andere kant kon niemand boos blijven op de gedreven Van Adrichem. Hij kreeg wél kans om voor een euro de historische pakhuizen te kopen die bijkans de achtergevel van zijn pand raakten. Daar kwam een coöperatie in van idealistische ondernemers die gezamenlijk deze massale bouwwerken een nieuwe toekomst wilde geven. Ook zij raakten in conflict met Van Adrichem. Bij zijn plotseling overlijden was dat nog lang niet beslecht.

Nu staat de Rooie Koffer te koop en iedereen hoopt dat een nieuwe eigenaar eerbied zal hebben voor de traditie van het pand.

Verzuiling

De Rooie Koffer is een product van de verzuiling, die Nederland gedurende de eerste decennia van de twintigste eeuw in zijn greep kreeg. De aanhangers van de drie grote levensbeschouwingen in Nederland – het katholicisme, het protestantisme en de sociaaldemocratie sloten zich op in een netwerk van eigen organisaties en media, die bij elkaar alle terreinen van het leven bestreken. 'In het isolement ligt onze kracht', had dr. Abraham Kuiper, grondlegger van de Anti Revolutionaire Partij en de Gereformeerde Kerken, verklaard. De Sociaal Democratische Arbeiders Partij (SDAP) en het daarmee verbonden Nederlandsch Verbond van Vakverenigingen (NVV) hadden zich naar dit voorbeeld gericht. Rond partij en vakbeweging ontstond een netwerk van verwante organisaties zoals een koor, een harmonieorkest, sportclubs en niet één maar twee toneelverenigingen, die met elkaar in onmin leefden. Al een jaar of drie na de oprichting van de Schiedamse afdeling van de SDAP wist het lokale partijbestuur een zolder te huren op de Appelmarkt, waar nu het Monopole staat. Daar bovenaan de trap kwam niet alleen een vergaderlokaliteit maar ook een ontmoetingspunt voor de onderlinge gezelligheid. De socialisten gaven hun zolder de weidse naam Constantia en namen die mee toen zij enige jaren later verhuisden naar een ruimere gelegenheid, een oud pakhuis op de Boterstraat. Partij, vakbeweging en aanverwante organisaties groeiden ook uit die jasjes en toen kwam het oude, wat vervallen herenhuis aan de Tuinlaan in beeld. Piet de Bruin, de lokale PJ. Troelstra en onbetwist leider van de SDAP afdeling Schiedam, legde er de hand op in de overtuiging dat ook dit een tijdelijk onderkomen zou zijn want de socialisten bleven decennia lang fantaseren over grootse nieuwbouw.

Ernst en luim

Het herenhuis was bedoeld voor de middellange termijn. Men zou er vergaderen, men zou er gezelligheid vinden bij het biljart in de koffiekamer. Men zou er muziek- en toneelvoorstellingen geven. In het kort: het Volksgebouw was er voor de ernst en de luim. Men kon er ook uitgaan.

Het zal de socialisten zeker genoeg hebben gedaan dat ook zij nu vaste voet hadden op de deftige Tuinlaan maar als feestgebouw was het niet uniek. In 1912 had de heer D.C. Kok tegen de nieuwbouw van het Plein Eendragt aan zaal Odeon laten bouwen met een capaciteit van zevenhonderd bezoekers. Er hoorde een café-restaurant bij dat de naam 'De Vereeniging' droeg omdat de gelijknamige sociëteit ruimtes had gehuurd in het nieuwe complex. Het was de socialist Piet de Bruin, die in zijn kwaliteit als voorzitter van de vereniging 'Kunst aan het Volk' de openingsspeech hield, naar eigen zeggen omdat alle andere kandidaten verhinderd waren. Hij wenste de ondernemer veel succes met zijn project, dat een investering had geleverd van niet minder dan zestigduizend gulden. Odeon begon deftig met een concert door een lokaal filharmonisch orkest van amateurs of dilettanten zoals men toen zei, dat werken van Beethoven ten gehore bracht. Enkele weken later bleek, dat de zaal ook gebruikt zou worden door het bedrijf American Bioscope. Jarenlang werden er films vertoond.

Postkantoor

Kok had te hoog gegrepen. In 1919 is het complex geveild om vervolgens aan het verval te worden prijsgegeven. Uiteindelijk kocht het rijk de opstallen om er in 1936 het nieuwe Schiedamse postkantoor te laten bouwen. In 1927 heeft er nog een tijdje de filmstudio Eureka in gezeten van de bekende actrice Adrienne Solser en haar zoon André Boesnach. Het Hollywood aan de Tuinlaan was geen lang leven beschoren. Adrienne Solser produceerde twee speelfilms, maar de plotselinge dood van haar zoon bracht het bedrijf in het ongereede en in 1928 werd het faillissement uitgesproken. In de jaren dertig verdiende zij wel haar brood met een populaire podium act waar de in Schiedam opgenomen films deel van uitmaakten.

De ondergang van Odeon heeft zeker te maken met de verzuiling en het feit dat katholieken, protestanten en socialisten over eigen feest- en vergadergebouwen beschikten, die ook aan zaalverhuur deden. Dat kostte neutrale ondernemers als Kok jr. hun klanten maar bood ondernemingen als het Volksgebouw juist een vaste bestaansbasis. De Vereniging het Volksgebouw, die het herenhuis moest exploiteren, kon erop rekenen dat de SDAP en de bij het NVV aangesloten bonden allemaal hun vergaderingen in het nieuwe hoofdkwartier zouden beleggen. Daarnaast zorgden het biljart en de koffiekamer – alcohol was voorlopig taboe onder waarachtige sociaaldemocraten, ook in Schiedam – voor extra inkomsten. De toneelvoorstellingen en de cursusavonden van het Instituut voor de Arbeidersontwikkeling vormden de kers op de taart.

Keurig behangen en gemeubileerd

Als echte arbeiderspartij kon de SDAP zonder moeite een blik vaklieden open trekken. Met de inzet van tientallen vrijwilligers werd het herenhuis gebruiksklaar gemaakt voor zijn nieuwe taak. Op 1 februari 1918 ging het Volksgebouw officieel open. De toneelzaal was afgeladen, de rode fanfare Crescendo speelde dat het een aard had en Piet de Bruin hield een daverende feestrede. De Schiedamsche Courant bewonderde de inrichting. Alles was keurig behangen en gemeubileerd. Planten zorgden voor een frisse sfeer. De redacteur telde zeven zaaltjes, of, zoals hij het uitdrukte, eerder grote kamers. In heel het gebouw was elektrisch licht aangelegd. De tijd van de suizende gaskousjes was voorbij. Hij

stelde bovendien vast dat het Bureau voor Arbeidsrecht domicilie had gekozen in het Volksgebouw.

Sindsdien was het een drukte van belang op Tuinlaan nummer 50. Er waren elke avond wel grotere of kleinere bijeenkomsten in het gebouw. Als de SDAP een ledenvergadering hield kwamen er wel dertig tot negentig leden opdagen die vaak genoeg heftig met elkaar botsten, waarbij de onbetwiste voorzitter Piet de Bruin blij kon geven van een zeer driftig gemoed. Maar er werden ook danslessen gegeven. De toneelverenigingen Tot Steun in den Strijd en Kunst na Arbeid gaven met regelmaat voorstellingen die tot nadenken stemden omdat zij bijvoorbeeld een antimilitarische achtergrond hadden.

Uitgewoond

Tijdens de crisisjaren moesten werklozen, die nog niet dubbel uitgetrokken waren, dat wil zeggen een vroege voorloper van de WW ontvingen, voor zover zij aangesloten waren bij het NVV in het Volksgebouw komen stempelen. Zo raakte het Volksgebouw uitgewoond. De dromen van nieuwbouw kwamen weer op tafel. Piet de Bruin meldde zich bij de aan het NVV gelieerde verzekeringsmaatschappij De Centrale om een lening maar daar werd hem op het onhaalbare van deze ambitie gewezen. Een radicale opknappbeurt viel echter wel te financieren. De Centrale leverde er zelfs de experts bij, ir. Van Praag en een zekere Van Ootmersen. Zij gaven het gebouw de vorm die Arend van Ypenburgh later in opdracht van Ton van Adrichem zou terugbrengen. Op 10 oktober 1932 vond de feestelijke heropening plaats. Op het toneel zat de socialistische fanfare Crescendo, die eerst de Internationale ten gehore bracht en vervolgens een pittige mars. Nu was het de beurt aan leden van de Arbeiders Jeugd Centrale (AJC) die de zaal met spreekkoren inspireerden. Zo raakte men in de stemming voor de feestrede van Piet de Bruin, die weidse vergezichten schetste met op de voorgrond toch een geheel nieuw pand waarvan de bouw – hoopte hij – over een jaar of tien zou kunnen beginnen.

Tekst door:
Han van der Horst
Foto:
Arend van Ypenburg

Uiteraard zong het koor Excelsior en de avond werd besloten door de toneelvereniging Kunst na Arbeid met "De order van de generaal".

Tot de ontzuiling toesloeg had het bestuur van het Volksgebouw over klandizie niet te klagen. Alle onderdelen van de arbeidersbeweging – van de sportbond tot de coöperatie DES – hielden er hun bijeenkomsten. Het bestuur was bovendien niet eenkennig. Het verhuurde net zo goed ruimte aan de heer A. Sla om er zijn herenmode aan de man te brengen. Na de oorlog zou hij een gerenommeerd modemagazijn openen op de Hoogstraat.

En toen ineens sloeg de ontzuiling toe. Halverwege de jaren zestig liepen de klanten een voor een weg, zelfs de partij en de vakbeweging. Zo viel op 1 januari 1969 het doek.

LIJFLAND EN KOERLAND OF DE SODAFABRIEK SCHIEDAM

Luchtfoto van de Sodafabriek aan de Buitenhaven, bron: Sodafabriek.n

Kaart uit het boek *Baltische Zielen* van Jan Brokken 2010

De pakhuizen van de Sodafabriek achter Tuinlaan 50 zijn vooral zichtbaar vanaf de Buitenhavenweg. Groot en indrukwekkend staan ze aan het water. Ze staan bekend onder de namen Lijfland en Koerland (ook wel Coerland), maar tot voor kort zeiden die namen me niet zoveel. Tot ik het boek *Baltische Zielen* van Jan Brokken las en voor het eerst legde ik de link met de Baltische staten Lijfland en Koerland. Hij schrijft zeer boeiend over Koerland aan de golf van Riga en Lijfland, het noordelijk deel van Letland en geheel Estland.

In de zeventiende eeuw ging de geschiedenis van Koerland uit de pas lopen bij die van Lijfland. Lijfland is het noordelijk deel van Letland en geheel Estland en komt onder Zweeds bewind. Terwijl het hertogdom Koerland een leengoed wordt van de Poolse koning. Koerland genoot een grote mate van zelfstandigheid, als de hertog maar op tijd de leengelden aan de koning van Polen afdroeg, kon hij zijn gang gaan. Onder Jacob Kettler (1610-1682) beleefde het gebied zijn gouden eeuw. Hertog Jacob Kettler van Koerland bevorderde de landbouw, nijverheid, handel en scheepsbouw. De

steden Windau (Ventspils) en Libau (Liepāja) werden de thuishavens van een vloot die de wereldzeeën bevoer. Jacob Kettler reisde van zijn vierentwintigste tot zijn zevenentwintigste jaar door Europa. Hij verbleef geruime tijd in Amsterdam. Holland diende hem tot voorbeeld. Toen hij in 1642 zijn hertogdom ging besturen, nam hij zich voor van Koerland het Holland van het Noorden te maken en van Windau het Amsterdam aan de Oostzee. Dat lukte hem wonderbaarlijk snel.

Een land dat handel wil drijven moet zelf produceren, was een van de lessen die Jacob Kettler in Amsterdam had geleerd. Hij moderniseerde de landbouw door drassige akkers naar Hollands voorbeeld te bemalen en zag kans hiermee de opbrengst te verdubbelen.

Om een vloot op te bouwen liet hij op een zandbank voor Windau een scheepswerf aanleggen en haalde hij Hollandse scheepstimmerlieden, touwslagers en zeilmakers naar Koerland.

Het onder Kettler welvarend geworden Koerland werd van alle kanten bestookt. Door de Zweden, de Russen en de Polen. In 1795 werd het ingelijfd bij

Rusland. De Baltische baronnen (afstammelingen van de Duitse kruisridders) maakte het niet uit. Met de Russen gooiden ze het even makkelijk op een akkoordje als met de Polen of de Zweden. De Landadel was bijzonder rijk en had enorme hoeveelheden grond, landhuizen en boerderijen, die ze liet bewerken door knechten, die Lets, Ests, Litouws of Lijs spraken. Zelf waren zij erg op Duitsland gericht en spraken onderling Duits. De heerschappij van de Duits-Baltische baronnen duurde tot 1905. Toen begon op Bloedige Zondag de opstand in Sint-Petersburg, die zich razendsnel over Estland en Letland verspreidde. Woedende boeren trokken kastelen en herenboerderijen binnen, hingen de bewoners op en sloegen alles kapot of staken de boel in brand.

Wanneer was de Schiedamse jeneverindustrie op zijn hoogtepunt?

De jeneverindustrie in Schiedam kent twee hoogtepunten. Het begin van de industrie ligt rond 1600. Er waren toen 12 branderijen in Schiedam. Na de eerste bloeiperiode (1750-1795) was het uitgegroeid tot een industrie met ruim 200 branderijen en distilleerderijen. Na

de tweede bloeiperiode (vanaf 1850) werd aan het eind van de eeuw een top punt bereikt met 364 branderijen. De eerste periode van bloei is onder andere te danken aan de lage grondstofprijzen. De stad kreeg in die jaren een ander aanzicht; aan de Havens in de binnenstad verrezen statige panden van rijke branders, de Korenbeurs werd gebouwd en in gebruik genomen. Na een teloorgang in de jaren 1795-1850 - door oorlogen en hoge graanprijzen - was de tweede periode van bloei te danken aan allerlei factoren die ertoe bijdroegen dat de markt en de export vergroot konden worden.

Onder andere door de 'ontdekking' van jonge jenever (andere bereidingswijze) kwam het rond 1900 tot een verval. Schiedam was niet de enige stad die vanwege het graan veel handel dreef met de Baltische staten. Vanaf de late 18e eeuw en in de 19e eeuw was er vanuit Groningen veel graanhandel met het Oostzeegebied. Hiervan getuigt onder andere het pakhuys Libau (genoemd naar de stad Liepaja in Letland) in Groningen aan de Hoge der Aa. In Onze Eeuw Jaargang 18 (1918) staat: 'Zonder enige twijfel was de graanhandel in de zeventiende eeuw voor Holland en in het bijzonder Amsterdam een van de belangrijkste bedrijven.' Tweemaal per jaar kwam uit de Oostzee een grote vloot van graanscheppen het IJ binnen. Omstreeks 100.000 last werd jaarlijks

te Amsterdam geïmporteerd, waarvan vijfde wederom naar binnen- en buitenland werd uitgevoerd. Graan werd o.a. gekocht te Dantzig, Koningsbergen, Riga, Koerland, Livorno en Palermo. Van onze pakhuizen Lijfland en Koerland is bekend dat ze in de eerste helft van de 19e eeuw zijn gebouwd, ten behoeve van de jeneverindustrie als graanpakhuis (links) en mouterij (rechts) Op de kadastrale minuutkaart uit 1811 staan achter Tuinlaan 50 de twee bouwvolumes al getekend.

De panden zijn tot 1893 in gebruik geweest voor de jeneverindustrie en vanaf 1894 (eerst alleen in Lijfland) in gebruik als Sodafabriek. Daar hoorden ook de pakhuizen achter Tuinlaan 40 bij, op de foto staat op deze panden STER SODAFABRIEK te lezen. Ze zijn gesloopt in 2002.

Gelukkig zijn de pakhuizen Lijfland en Koerland bewaard gebleven al was ook daar in 2012 een kort geding nodig om de door de gemeente verleende sloopvergunning van tafel te krijgen. Als Sodafabriek (zie sodafabriek.nl) krijgen de pakhuizen onder de bezielende leiding van Peter van Velzen een nieuwe toekomst in onze buurt die gekenmerkt wordt door een mix van wonen en bedrijvigheid.

Tekst door Kirstain Houweling

Kadastrale minuutkaart, 1811, fotocollectie Gemeentearchief Schiedam

Pakhuis Libau in Groningen, 2017, bron: Wikipedia: Wutsje

Lijfland en Koerland, 'De Ster', 1997, fotograaf: P. van Mansum, Sodafabriek.nl

HOOFDBUREAU VAN POLITIE

LANGE NIEUWSTRAAT 55

Het is door veel politiemensen dikwijls gezegd: 'Als dit gebouw zou kunnen praten'... en dan hadden ze het over het politiebureau aan de Lange Nieuwstraat. Dat zei men niet zo maar. Daar is zoveel gebeurd. Een eigen wereld waarin de mannen en vrouwen van het Schiedamse politiekorps jarenlang dag en nacht hebben gewerkt.

Korte omschrijving omtrent dit pand en zijn mensen.

Het pand is in 1857 gebouwd als herenhuis voor distillateur Leonardus W. Jansen. Hierna is het gebouw gebruikt als distributiecentrum. Later kreeg het een andere bestemming. Hierover schreef op 19 juli 1919 de Schiedamse Courant een verslag van de gemeenteraad m.b.t. de overplaatsing van het politiebureau naar het pand aan de Lange Nieuwstraat.

Op 15 november 1919 liet deze zelfde courant weten: ... 'dat na een nauwkeurige berekening het totaal van een verbouwing op f. 65.000,- zou komen. B en W zijn hiermee akkoord gegaan en na een korte periode van hard werken was het pand verbouwd. Door het gehele gebouw is elektrisch licht aangebracht

en de centrale verwarming onderhoudt een aangename temperatuur, ook in die vertrekken waarin men zich liever niet bevindt, nl. de cellen'.

Tot 1920 stond op de hoek van de Grote Markt en de Hoogstraat het Hoofdbureau van Politie. In dat jaar is de politie verhuisd naar de Lange Nieuwstraat 21. (Later omgenummerd tot 55)

Eind 1930 stond in de Schiedamse Courant m.b.t. personele sterkte van de politie: 'Op 30 november 1930 is de bevolking gegroeid tot 52000 zielen en zouden er in verhouding 80 agenten moeten zijn, 18 meer dan nu.' In 1934 was het inwoneraantal gestegen tot 61.038 dus de Schiedammers konden zich veilig voelen omdat het politiekorps inmiddels tot 110 man was uitgegroeid.

Wat bevond zich achter die groene toegangsdeur van pand 55?

Het korps is verschillende malen meegroeid met het inwonertal en daar waar in het verleden kon worden volstaan met een politiemans die zijn rondes liep, kwam langzamerhand de vraag naar speciale afdelingen. Daarvoor is in de

loop der jaren veel ver- en aangebouwd. In april 1936 werd de motordienst 'De vliegende brigade' geïntroduceerd. De politie kreeg, zo schreef de pers, de beschikking over 'een goed motorrijtuig met zijspan. Later kwam daar de eerste auto bij. Zo ontstond de Verkeersdienst. Vervolgens kwamen de afdelingen Bijzondere Wetten, Vreemdelingendienst en Kinderpolitie. Uiteraard bestond de afdeling Recherche al waar de technische recherche aan gekoppeld was. Al die afdelingen vroegen om een eigen ruimte en omdat het pand aanvankelijk een herenhuis was met een tuin waar achterin een prieeltje stond was er ruimte voor uitbouw. Een plan werd opgesteld waarna in drie fasen aan- en uitgebouwd zou worden. In 1966 was de eerste fase gereed die betrekking had op de afdeling Recherche, Kinderpolitie, Technische Opsporingsdienst en het cellenblok. In 1971 werd de eerste paal geslagen voor de 2e fase welke in 1973 werd opgeleverd. Hierbij kregen de Vreemdelingendienst, de Herkenning- en Inlichtingendienst alsmede Bijzondere Wetten hun eigen onderkomen. Ook waren in deze fase begrepen de kantine, schietkelder en een les- en verkeerslokaal. De 3e en laatste fase had betrekking op

Politiebureau aan de Lange Nieuwstraat. Foto: Roel Dijkstra

de herinrichting van het oude hoofdbureau en het realiseren van een sportaccommodatie, waarbij de laatste er nooit is gekomen. Ik zal u niet vermoeien met de details van alle fasen en met de hoeveelheid stof die wij als politiemensen in de loop der jaren hebben lopen happen.

Terwijl de bouw gestaag vorderde werden ook de communicatiemiddelen vernieuwd. Op 30 december 1970 werd de nieuwe telefooncentrale in de portiersloge in gebruik genomen. Bovendien konden we gebruik maken van de eerste portofoons. Nu hoefden we ons niet meer op vaste tijden te melden bij de 'melderpalen' die in verschillende wijken stonden waardoor we contact met het bureau konden opnemen. Er werd een ruime meldkamer ingericht die tevens fungeerde als back-up voor Rotterdam, mocht de meldkamer daar uitvallen of overbelast raken. Uiteindelijk

hebben alle afdelingen een riant onderkomen gekregen waar het prettig werken was.

Personele bezetting en wagenpark.

Zoals eerder al genoemd was het politiekorps in de jaren '30 uitgebreid. Dit is door de jaren heen nog verschillende malen gebeurd. Op 1 oktober 1985 was de sterkte aangepast tot 147 mensen. Even zo dikwijls is de politie gereorganiseerd waarbij de surveillancedienst werd ingekrompen maar daarnaast wijkteams ontstonden. Verschillende politieposten zijn bemand maar werden later ook weer opgeheven om de personele sterkte aan het hoofdbureau aan te vullen. Ook werd het wagenpark uitgebreid met auto's voor de afdelingen Recherche, Verkeers- en Surveillancedienst en Bijzondere Wetten. Daarnaast stond in de garage een ME (mobiele eenheid) bus. Ook daar moest ruimte voor zijn waardoor het regelmatig vol stond op de binnenplaats en in de garage.

eerste verdieping naar radio Oranje te luisteren toen om 12.30 uur tot de tanden toe gewapende leden van de Duitse SD de verhoorkamer binnen kwamen en alle aanwezigen afvoerden. Deze overval heeft kunnen gebeuren door het verraad van een van hun eigen collega's. De politiemannen zijn afgevoerd en nooit meer terug gekomen. Ook dat gebeurde in de Lange Nieuwstraat.

Overlijden van collega's.

In oktober 1983 moesten we afscheid nemen van de innemende commissaris Cees van der Haagen. Hij was bij een verkeersongeluk omgekomen. Nadien zijn nog een paar collega's overleden die in besloten kring zijn begraven. Toch stonden we weer in 'het gelid' voor het hoofdbureau toen onze collega-rechercheur Aad Zwaan na een hersenbloeding in oktober 1989 was overleden. Het heeft steeds weer een grote impact als een collega komt te overlijden. Ook dat gebeurde in de Lange Nieuwstraat.

Portiersloge, Foto Jack van Raaij, fotocollectie Gemeentearchief Schiedam.

Er is door de jaren heen ontzettend veel werk verzet door politiemensen. Zij voelden zich nauw betrokken bij de bevolking. Onderling werd lief en leed, bruiloften, geboortes, overlijden met elkaar gedeeld. Dikwijls was men ook lid van de muziekvereniging S.P.M.G. en/of sportvereniging S.P.S.V. Dat schept een band. Politiemensen mochten toen nog niet buiten de gemeente wonen: na de dienst fietste men, verplicht in uniform, met elkaar op naar huis.

Een paar gebeurtenissen die grote impact op het korps hebben gehad:

Moord op de commissaris.

Het was 4 december 1934 toen om 14.00 uur een hoofdagent in burger gekleed het bureau binnen kwam en direct via de trap naar de eerste verdieping liep. Zonder te kloppen ging hij de kamer van de korp-schef binnen, trok zijn pistool en schoot commissaris Ellenberger achter zijn bureau neer. Een ernstig conflict tussen beide mannen, waardoor de hoofdagent gedegradeerd zou worden, had hem doen besluiten zijn hoogste chef te vermoorden. Hij kreeg twintig jaar gevangenisstraf. Ook dat gebeurde in de Lange Nieuwstraat.

Arrestatie en deportatie van 12 politiemensen.

Op 21 juli 1944 zaten twaalf politiemensen in een verhoorkamer op de

Nog een paar anekdotes.

Een lelijk woord ontsnapte uit de mond van de geschrokken collega die celwacht had. Hij wilde de arrestant terugbrengen naar zijn cel die een half uurtje in een aparte ruimte had mogen luchten. De jongenman was verdwenen. Het was hem gelukt om een plafondplaat te verwijderen en hij was door het ontstane gat verdwenen. Kort daarop hoorde de agent, die zich buiten het cellenblok bevond, boven zich geluid. Hij beduidde collega's, die waren gewaarschuwd, om stil te zijn. Plotseling viel er zaagsel uit het plafond waarna een groot gat ontstond en keken een paar minuten later de 'ontsnapte boef' en de celwacht elkaar in de ogen. 'Nee, hè?' zei de arrestant met een glimlach, 'volgende keer beter.' Hij werd naar zijn cel terug gebracht.

De voordeur stond dag en nacht open. Een ons bekende dronken man kwam met zijn herdershond om middernacht het politiebureau binnen. met de mededeling: 'Ik kom hier slapen.' De dienstdoende portier liet weten dat het hier geen hotel was en stuurde de man naar buiten. Dit lukte niet waarop een paar agenten hem naar buiten begeleidden. Het zal zo'n 5 seconden later zijn geweest toen een stuk straattegel door een van de ruiten van de agentenwacht op een bureau terecht kwam. Man en hond werden meegenomen naar de dronkemenscel en sliepen samen toch die nacht

op het bureau.

Er kwam een vriendelijke man met twee dozen gebak het bureau binnen die tegen de portier zei: 'Wij als familie willen de politiemensen bedanken die het leven van onze moeder hebben gered.' 'Nee, mijnheer, wij mogen niets aannemen en dat doen wij ook niet.' De man werd boos en riep: 'Wij mogen onze dankbaarheid toch wel tonen?' 'Mijnheer ik kan me uw gevoelens wel voorstellen en kan u zeggen dat die agenten hier niet werken maar aan de Grote Markt. Toch adviseer ik u het gebak bij een bejaardentehuis af te leveren.' De man vertrok, nog steeds woedend. Een half uur later zaten aan de Grote Markt een paar agenten aan de koffie met gebak. Het waren de collega's die de moeder van de gebaksbrenger op straat hadden gereanimeerd.

Tot 19 september 1990 werden de inwoners van Schiedam vanuit de Lange Nieuwstraat bediend.

Als tegenwoordig iemand de weg vraagt naar het politiebureau dan wordt hij/zij verwezen naar het Bijdorppelein 1 in Schiedam.

*Tekst: Chiel Wilbrink
brigadier van de politie Schiedam*

Huidige situatie, foto: Ria van Kleeff

HET HOFJE VAN BERGER

Geschiedenis:

In het 3e kwart van de 19e eeuw werden stoomtreinen, de telefoon, en de industriële arbeid uitgevonden. In veel landen kwam een stroom mensen op gang, gedreven door mislukte oogsten en daarop volgende hongersnood. De trek naar de grote steden in het westen begon en daarmee ontstond het probleem waar al die mensen moesten wonen.

In Schiedam vonden veel mensen werk in de jeneverindustrie. Ze maakten daar lange dagen voor een karig loon. Voor hen werden huisjes gebouwd van 16 kwadraat meter, (de minimumgrootte die in die tijd voor een woning gold). Veelal in de buurt van het werk op overgeschoten stukjes grond, achter huizen aan de grote straat. In Berlijn heten ze Hinterhofen, in Nederland hofjes, buurtjes of poortjes. In sociaal opzicht was er in vroeger tijden niet veel meer dan de liefdadigheid en vaak lieten gegoede burgers woninkjes achter hun huis bouwen of elders in de stad voor de armlastige medeburger.

In 1875 werden in de Lange Nieuwstraat op nummer 149 een aantal huisjes gebouwd, 12 en nog één extra tot het

water. De huisjes werden 'met de wind mee' gebouwd, een beetje op het oog, betekent dat. Een laag stenen hoger of lager, een balk meer of minder. Alle huisjes verschilden van maat. Er werden prachtige gesmede vierkante spijkers gebruikt en de messen werden geslepen aan de muur van de deur, om het vlees of brood te snijden. Water moest men vooraan in de poort halen.

In de huisjes van het Bergershofje, van mevrouw Berger, woonden geen rijke mensen. Van vroeg tot laat werd er gesappeld om een inkomen te vergaren. Vaak telden de huizen veel kinderen. In één van de huisjes heeft een gezin met 10 kinderen gewoond. In tegenstelling tot in de binnenstadhofjes was hier de lucht iets frisser en had men water uit de haven bij de hand. Er was een gang achter de huisjes, de Ossenpoort, van waar de spoelingschuit (spoeling is een afvalproduct van de jeneverindustrie) aanlegde, en de spoeling als varkensvoer naar de boerderijen werd gebracht. In de Lange Nieuwstraat kun je de halfronde deuren nog bewonderen. Ze zijn bij het huisje op 153 getrokken als woning, het huisje van opa Bras waar ik als kind met een vriendinnetje speelde. Het

zal af en toe best een herrie geweest zijn met al die beesten rondom, want achter de huisjes was een boerderij met paarden- en koeienstal, nu allemaal verbouwd tot woningen. In de jaren zestig werd de heer Sjoer de huisbaas. De huur was heel laag, maar je moest wel zelf onderhoud plegen.

De bewoners

Na de brandersknechten kwamen er in de huisjes arbeiders in de kleine industrie wonen, de zeilmakers, sjouwers, wagenmakers, metselaars en oude zee-lieden. En ook een weduwe, die in armoede verviel en aan de kost kwam als lakenwasser. (Moet je je voorstellen: altijd natte lakens te drogen, 's zomers buiten, maar 's winters op zolder, waar ook de bedden stonden. En daarna strijken!)

Er zullen ook rokers bij geweest zijn want we vonden pijpekoppen in de grond, waaronder een pijpekop met een vrouwenbeen.

Koken deed men op een petroleumstel en op de kachel midden in de kamer. Die had een pijp naar de schoorsteen op 2 m hoogte, zodat je daar 's winters

de was op kon drogen. Ook de hooikist werd veel gebruikt. Een buurvrouw zette vroeger haar petroleumstel in de schuur, omdat haar man niet tegen de lucht kon. Er was, mede door de kleine huizen en de geringe inkomsten veel sociaal contact, men probeerde er iets van te maken. Geen vakantie, soms tweede paasdag en 2e pinksterdag. Dat waren dagen, waarop anderen naar familie reisden, maar dat kostte geld. En in de Plantage mocht je alleen wandelen, maar niet op het gras, dan beschadigde het. Vroeger was er een slootje om het park met een hek er omheen.

De dokter in de Lange Nieuwstraat deed veel goed werk, bracht o.a. de te klein geworden kleding naar bewoners die het konden gebruiken. Iemand vertelde mij ooit. *'Hij stond de bewoners bij met raad en daad en van mevrouw Berger kregen we altijd snoepjes.'* Dat was in die harde tijd een uitkomst. Ook andere dokters deden dat in de stad. Door de benauwde behuizing heerste er veel TBC. Er werd gevochten voor schoon

drinkwater (waterleiding 1883), ophalen van het huisvuil (reinigingsbedrijf 1898) en voor huizen met meer licht en lucht. (zie het boekje van Hans van der Sloot over het 100-jarig nutsbedrijf: 'Een slok water, en een bete broods' 1986)

Als kind ging ik met mijn vader brieven van de kerk bezorgen in de Hoofdstraat en de Lange Nieuwstraat. Zodoende leerde ik alle steegjes daar kennen en ik vond dat machtig interessant. Ik ben zodoende over sociale geschiedenis gaan lezen, als kind al, en wilde heel graag sociaal verpleegkundige worden. Dat werd uiteindelijk activiteitenbegeleidster in diverse verpleeghuizen en later ook verzorgende in de Thuiszorg. Wat kun je veel van oude mensen leren. Ik heb er een rijk leven door gekregen, vind ik. In 1973 zochten wij een huis om samen te wonen en na wat zoeken zagen we het huis staan waar we nu wonen. 'O, daar ben ik vroeger geweest, zo leuk, daar wil ik wel wonen' reageerde ik, en nu wonen we er om precies te zijn 44 jaar. Er is veel veranderd, we hebben

wat verbouwd (word je handig van) en er samen 2 mooie kinderen gekregen. Eerst in 1973 in één huisje, wel erg krap, en later in 1978 in twee huisjes. In 1994 konden we de huisjes kopen en hebben we er drie gekocht, grootgrondbezitters! En verbouwd met nieuwe ramen, deuren, dakkapellen, goten, isolatie, enzovoort.

In 2015 zijn de varkensschuren op het aangrenzende terrein eindelijk afgebroken en na allerlei wilde bouwplannen zijn er uiteindelijk een aantal 'stadsvilla's' gebouwd, waar we nu tegenaan kijken. De andere bewoners hebben nu, in tegenstelling tot vroeger, zon van 's morgens vroeg tot 's middags en wij van 's middags tot laat in de middag, in tegenstelling tot vroeger. We hebben nu 's morgens geen zon meer in de tuin helaas en dat verdriet ons zeer. Maar we hebben 'water en een bete broods' en we wonen hier fijn!

Tekst: Ria van Kleeff

Tekening: Octave de Coninck, fotocollectie Gemeentearchief Schiedam, ca. 1963

BEDRIJFVIGHEID AAN DE LANGE NIEUWSTRAAT

Scheepswerf de Hoop aan de Nieuwe Haven ongeveer 1904, fotocollectie Gemeentearchief Schiedam

Bij de aanleg van de Plantage werd bepaald dat de aanliggende Lange Nieuwstraat geheel vrij moest blijven van branderijen of distilleerderijen. Dat was al heel wat voor Schiedam, waar op veel plaatsen deze vorm van nijverheid voor kwam. Maar er hebben zich wel enkele bedrijven gevestigd aan de straat, vooral op het terrein achter de straat dat liep tot aan de Nieuwe Haven. Er waren hier ook lang enkele agrarische bedrijven. In 1888 wordt genoemd F. Kool veehouder, die in een klein huisje woonde op nr. 99 (later werd dit nr. 153). Dan had je een poort, die toegang gaf tot het bedrijf. Daarnaast, op nr. 101, woonde J.F. Kool, veehandelaar. De straat is in 1934 hernoemd. Er wordt hier gerefereerd aan de nummering die gold bij het jaartal dat genoemd wordt, of aan beide nummers. (na 1934 is de nummering hoger).

Interessant zijn de panden, met achterterreinen, nrs. 13 15, 17 (43, 45, 49 en 51) in bezit van de fam. Beukers. Op 26 mei 1905 werden zij gezamenlijk gekocht door J.H. Houtman. In het herenhuis met tuin ging hij zelf wonen, de rest verkocht hij door. Een kantoor aan het Groene Kruis. Op nr. 15 C kwam Cartonagefabriek en steendrukkerij 'Neerlandia'. Van rechtswege werd dit bedrijf later ontbonden en op 3 oktober 1924 verkocht aan Abraham Vles. Deze verhuurt de panden aan de 'Rotterdamsche Margarine Industrie J.M. Zwerver' ('Romi'). Romi gaat in 1932 zelf oliën en vetten rafineren, waarvoor op de Nieuwe Havenzijde, tot zo ver liep het terrein, een losplaats van schepen wordt ingericht. De omzet liep enorm op en in 1937 vond men een groter terrein in Vlaardingen. De panden nr. 43 en 47 komen leeg te staan. Vles ziet de algemene toestand somber in en verlaat ons land.

In 1942 worden zijn bezittingen als 'vijandig vermogen' geveild. De panden worden in 1943 doorverkocht aan N.V. Parfumeriefabriek 'Valdelis' en deze begint daar parfumerieën en andere cosmetische producten te fabriceren. Later werden ook de andere panden betrokken. Het bedrijf kwam van Zijlstraat 5 en behoorde bij distilleerderij Herman Jansen. Directeur was A.J.M. Jansen. Op 11 november 1971 werd het bedrijf verkocht aan Erdal (o.a. poetsmiddelen en schoensmeer) dat in 1974 de productie overhevelde naar haar fabriek in Mijdrecht. De panden werden verkocht aan Ogem en in 1996 gesloopt. Er waren ook enkele kleine bedrijfjes. In 1909 zat op nr. 23a Steenbrekerij B. Rosenboom. Later was op nr. 27 Spaankorven fabriek Aquila en op nr. 65 zat steenhouwerij J. van der Most. Maar de bedrijvigheid speelde zich meestal af achter de soms zeer fraaie woningen en deze bedrijven waren toegankelijk via een poort of een gang.

Heel interessant is het complex nrs 43-51. Hier was al vóór 1883 een werfje, 'De Hoop', waaraan veel namen van eigenaren zijn verbonden. Al in 1884 werd daar de logger 'Excelsior' te water gelaten. Toen in 1909 Gebr. v.d. Meer met de gemeente ruzie kreeg omdat zij een ijzeren logger had gebouwd, waarvoor zij geen toestemming had wegens geluidsoverlast, heeft zij hun zaak naar Vlaardingen verplaatst. Wat later kwam A. van der Toorn in zicht; een bekende naam in de visserijwereld. Van 1896-1909 exploiteerde hij vanuit Schiedam een Zeevisserij, later verplaatst naar Scheveningen. In 1913 had hij ook een sleephelling (om schepen te kunnen droogzetten voor onderhoud). Er zijn hier veel houten visersschepen gebouwd, tot wanneer is niet duidelijk. Ook niet tot

wanneer de werf van Van der Toorn was. In ieder geval had A.H. Osterholt (later Gebr. Osterholt) vanaf 1926 tot de jaren tachtig er hun werfbedrijf. Naast dit complex was er sinds 1916 een wasserij/stomerij dat later de naam 'Centraal' kreeg.

Verder waren er bedrijven die ook een opslagterrein nodig hadden. Zoals aannemer van waterbouwkundige werken J.K. Simon op nr. 143. Het terrein liep door tot aan de Nieuwe Haven, waar dikwijls drijvend materieel lag. Velen hebben nog herinneringen aan het Entrepot, dat in 1932 toestemming kreeg om maximaal 18000 hl gedistilleerd accijnsvrij op te slaan.

Toch is er een distilleerderij geweest: op de Lange Nieuwstraat 229. En wel in het stuk tussen de Oranjestraat en de Westvest, dat niet grenst aan de Plantage. Dit bedrijf, opgericht door twee telgen van bekende jenever families, fuseerde in 1913 tot 'A.C.A Nolet & J.T. Beukers'. Voor de buitenwereld zijn dit altijd twee gescheiden bedrijven gebleven, onder hun eigen naam en met eigen markten en merken. In 1976 is hun

pand 'Bilbao' en het naastliggende pand van metaalgieterij C. van Dulmen gesloopt. Maar toen was de distilleerderij al lang gestopt. Het nog intacte interieur was al in 1975 naar het museum 'De Dubbelde Palmboom' overgebracht. Schiedam had daarvoor geen interesse. In 2009 is dit weer naar Schiedam gekomen en opgeslagen in het depot van het Jenevermuseum. Het pand, op de hoek met de Oranjestraat, dat in 1892 door de Evangelisch-Lutherse Kerk werd gekocht was het pand van de Gistvennootschap 'Bussmann, Legner & Co.'. Gist was een bijproduct van de branderijen. Tot begin van dit jaar bleef dit een kerkgebouw.

Wat rest er nu nog van de bedrijven op de Lange Nieuwstraat? Eigenlijks niets. Er is nog wel een oud opstal, maar op het terrein tot aan de Nieuwe Haven staan nu woningen. Het aloude complex van het Entrepot is ingericht als woongebouw.

Tekst: Wim Snickers

BRONNEN

Ph. C.J. Swinkels, Graanpakhuis Lange Nieuwstraat 47, in Scydam nr. 4, 1996

Wim Snickers, De Schiedamse werven 'De Hoop' in Scydam nr. 2, 2004

Gem. Archief Schiedam: Verslagen Kamer van Koophandel; Hinderwet vergunningen; Adresboeken en Kranten.

Achterzijde Handelsentrepot Lange Nieuwstraat, 1987, A.C. de Voogd van der Straaten, fotocollectie Gemeentearchief Schiedam

HET VERHAAL VAN PASSIE EN VUUR

Oude kranten. Hout. Kolen. Daarmee begint het verhaal van de stoker en zijn vuur. Eerst smeert hij de naden van de ketel dicht met graanbeslag. Dan gaat de vlam eronder. Behoedzaam laat hij de kolen gloeien. Op zoek naar de volmaakte temperatuur. Het vuur brandt. Niet alleen onder de ketel, ook in het hart van de stoker. Dat proef je terug in de zachte zuivere graanjenever die zich Ketel 1 mag noemen.

KETEL1. EEN VERHAAL APART

Geniet, maar drink met mate

LANGE NIEUWSTRAAT 119a

'OPGEWONDEN WERDEN ER PLATEN VERWIJDERD IN ONZE HUIDIGE SLAAPKAMER EN DAAR KWAM EEN PRACHTIG TAUPE-KLEURIGE STENEN SCHOUW TEVOORSCHIJN'

16 jaar geleden kochten wij ons huis in Schiedam aan het Plantagepark. De Lange Nieuwstraat 119a. Het eerste weekend dat we ons officieel eigenaar mochten noemen nodigden we onze vrienden uit om dit samen te vieren. Na een toast op het huis ging de groep op onderzoek uit. Uit een paar hoeken van het huis klonken al snel enthousiaste kreten, kom kijken wat we hebben ontdekt...

Opgewonden werden er platen verwijderd in onze huidige slaapkamer en daar kwam een prachtige taupe-kleurige stenen schouw te voorschijn. In ons pand bleek ooit een steenhouwerij gevestigd te zijn. In iedere kamer staat een marmeren schouw, in een andere steensoort en in een andere uitvoering. De showroom van de steenhouwerij.

Boven een aantal deuren troffen we nummers aan. In de jaren dertig verhuurden twee zussen als hospita de kamers. In die periode schijnt Annie MG Smidt enkele maanden één van de huurders te zijn geweest.

Een kleine wenteltrapje op de 1e etage werd achter een wand ontdekt. Gevolgd door een blind luik op de plek waar nu de keuken is. Dit luik ontsloot een halve etage onder de hele lengte van ons huis.

Steenhouwerij van der Most, J. van Diggelen, ongeveer 1900, fotocollectie Gemeentearchief Schiedam

Via een oud trapje met uitgesleten treden troffen we er een kolenhok aan en verder was de ruimte als woonkamer ingericht, alles onder een dikke laag stof. Op de tekeningen van het huis is deze halve etage niet te vinden. Hij bestaat officieel niet. Het verhaal doet de ronde dat in deze ruimte onderduikers hebben gezeten gedurende de 2e wereldoorlog.

In de jaren zeventig is ons huis als kinderkuis in gebruik geweest door de gemeente Schiedam. Kinderen van verslaafde moeders werden er opgevangen. De zolderetage was opgedeeld in een vier aparte kamers en in het midden van het pand was een grote, brede hardhouten trap geplaatst. Op iedere etage hing een rode brandweerslang en in geval van nood was het mogelijk voor een brandweerman om met twee kinderen onder de arm de trap af te stormen. Voordat het een kinderkuis was heeft er een aantal jaren een gezin gewoond en nu wonen wij er inmiddels al weer ruim 10 jaar met veel plezier na een stevige verbouwing waarin we het huis zoveel mogelijk in de oude, oorspronkelijke staat terug hebben gebracht.

Tekst: Marianne Goudswaard

Foto: Jolande Bosch, 2017

Foto Werf van Simon

Interview met Ineke Meeuse-Simon 10 maart 2017

Boterhammen !!

Dat schalde door huize Simon als haar vader de telefoon weer op de haak hing en het werk was hem gegund. Ondanks dat K.J. Simon zeer succesvol was, kende hij ook heel goed de teleurstelling van de verloren inschrijving. Teleurstellend om mee te dingen naar een infrastructureel werk waarmee in de hoogtijdagen 400 man aan het werk gehouden moest worden en dan te horen: *'U bent tweede geworden, het werk is een ander gegund'*. Dit is de wereld waarin Ineke is opgegroeid en die haar gevormd heeft. Dat vertelt ze me op een voorjaarsachtige vrijdagmiddag in maart. We zijn bij haar thuis aan de Lange Nieuwstraat 129, pal naast haar geboortehuis op nummer 131. Achter de panden lag de werf Simon zoals het bedrijfsterrein van J.K. Simon Aannemingsbedrijf NV werd genoemd. Opdrachtgevers zijn scheepswerven, gemeenten en Rijkswaterstaat. In 1922 was opa Simon dit bouwbedrijf in waterbouwkundige en heiwerkprojecten gestart met een compagnon. Toen de opa van Ineke in 1944 bij een scheepvaartongeluk op 49-jarige leeftijd overleed was de vader van Ineke pas 20 jaar en nog studerende. Ineke heeft foto's van een indrukwekkende begrafenisstoet in de Lange Nieuwstraat. Ondanks de jonge leeftijd van de vader van Ineke leed het geen twijfel dat hij de zaak zou overnemen en in de drie jaar die hij nodig had om zijn studie af te ronden hebben zijn ooms B. en H. Simon de zaak op gang gehouden. Ze werden daarin bijgestaan door de heer J. Rutgers, de oorspronkelijke compagnon van opa Simon. Die zegt daarover in een krantenartikel van juni 1962: *'Wij hadden elkaar beloofd als één in de oorlog zou sneuvelen dat de ander de zaak voor de nabestaanden*

zou waarnemen'. En die belofte komt hij dus na door de ooms bij te staan in zijn functie van commissaris. Ineke vertelt dat haar vader het geen ideale situatie vond om zo jong en onervaren het bedrijf te gaan leiden. In een interview uit 1973 zegt hij dat het gewenst was geweest als hij eerst ervaring had kunnen opdoen bij collega's en potentiële opdrachtgevers. Maar zo was het niet, de enige zoon nam het bedrijf over, er viel niets te kiezen.

Ineke heeft als voorbereiding op dit interview huiswerk gedaan. Ze heeft krantenknipsels ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan uit 1962, en een interview met haar vader naar aanleiding van zijn benoeming als bestuurslid van het verbond van aannemers N.A.P.B. uit 1973 (de voorloper van de NVOB). Behalve voorzitter van de afdeling Schiedam werd hij ook benoemd in het landelijk bestuur van de bond. Van de Schiedamse afdeling is hij 33 jaar voorzitter geweest en er werd vergaderd op de Hooikade waar ze een zaaltje hadden. Omdat hij andersoortig werk deed dan de andere aannemers (geen concurrent dus) en wijs en integer was, was hij zeer geschikt voor deze functie. Hij stond voor zijn principes en voelde zich maatschappelijk betrokken wat ook tot uiting kwam in andere bestuursfuncties zoals bijvoorbeeld van het rusthuis op de Tuinlaan 58-62.

Ook heeft ze foto's opgezocht. Het tekent Ineke. Ze is een goede vertelster en ze weet waarover ze spreekt. Ze kent haar geschiedenis en weet ook hoe die haar heeft gevormd. De spanning van het ondernemerschap, wel of geen werk hebben, wel of geen brood op de plank voor de ondernemer en zijn gezin én de werknemers en hun gezinnen. Ineke heeft het gevoeld en ervaren in haar jeugd en haar carrière als bouwrecht jurist is dan ook een eigen interpretatie van haar

liefde voor bouwwerken en haar betrokkenheid bij alles wat er bij komt kijken. De opa van haar moeders kant was opzichter bij de Spoorwegen. Nu ze al 20 werkzaam is bij ProRail kan ze gerust zeggen dat ze trouw is aan haar wortels maar ook dat ze haar eigen keuzes heeft gemaakt want de spanning van het ondernemerschap wilde ze expliciet niet. Ineke is de middelste van de drie kinderen die vader Simon en moeder Ort ('dat is nog korter dan kort' zei haar opa) op de Lange Nieuwstraat ter wereld hebben gebracht. Geboren in 1954 speelt ze als jong meisje in de jaren '50 en '60 vooral op de werf maar ook wel in het Plantagepark. Moeder werkte voor het aannemingsbedrijf tot de kinderen geboren werden en runde nadien het huishouden. Vader leidde de werf en hoe hij dat deed en hoe de omgang was met opdrachtgevers en medewerkers was goed zichtbaar voor Ineke. Vader Simon was een werkgever met een hoge opvatting over werkgeverschap en integriteit. Toen een medewerker op het werk overleed door een misstap waardoor hij in het water viel en verdronk was hij lange tijd merkbaar aangedaan. Ineke gaat naar de Christelijke lagere school op de Oostsingel en ze werd daar afgezet door een vrachtwagen die voor het bedrijf reed. Ze heeft enorm goede herinneringen aan deze school. Vervolgens gaat ze naar de 5 jarige HBS en daar ontmoet ze Jan Meeuse op 14 jarige leeftijd, met wie ze inmiddels 40 jaar getrouwd is en met wie ze drie dochters heeft. Ze studeert rechten in Rotterdam en specialiseert zich vervolgens in Bouwrecht. Een keuze die volledig bij haar past en waar ze nooit spijt van heeft gekregen: ze zou niets anders willen doen. Naast haar studie werkt ze in het rusthuis aan de Tuinlaan en af en toe gaan ze naar de film maar een echt uitgaanstype is ze niet.

Na hun huwelijk wonen Jan en Ineke kort in een huurflat op de 's-Gravelandseweg maar ze laten Schiedam achter om in Vlaardingen-Ambacht een fijne eengezinswoning te betrekken waar ze ca 30 jaar zullen blijven. Daar groeien de dochters Meeuse op en zijn Jan en Ineke actief in het sociale leven via school, kerk en de scouting. In de jaren '90 sluit de werf Simon omdat de middelgrote aannemingsbedrijven die actief zijn met infrastructurele bouwwerken het niet redden in de

Foto: Materiaal op de werf

concurrentie met de grote aannemers. In de ca. 70 jaar dat het bedrijf bestaan heeft, zijn mooie en deels nog steeds in Schiedam en de rest van de Rotterdamse regio zichtbare werken opgeleverd zoals: de Proveniersbrug, de Hoofdbrug, het voormalige Station Schiedam, de onderdoorgang aan de Parkweg. De onlangs uitgevoerde renovatie van de kademuren van de Lange Haven zou een fantastische klus geweest zijn voor haar vaders bedrijf als het nog bestaan had verzucht Ineke. Tegelijkertijd is ze ook realistisch, in deze tijd is geen plaats meer voor infra-aannemers van de schaal van haar vaders bedrijf. De werf komt leeg te staan en de panden aan de Lange Nieuwstraat die tot het perceel behoren zijn verhuurd. Tot ca. 5 jaar geleden de huurder van nummer 129 vertrekt. Niet Ineke maar Jan stelt voor om het pand dat volledig gemoderniseerd moet worden zelf te gaan bewonen. Ineke moet aan het idee wennen want in haar herinnering is dat een donker en somber huis.

Niets is echter minder waar.

Ze pakken alle drie de verdiepingen grondig aan en bouwen er zelfs een lift in zodat hun ouders probleemloos kunnen komen. Het resultaat is een sfeervol ruim en modern herenhuis met een zonnige tuin. Aan de voorzijde kijken ze natuurlijk uit op het park waar Ineke vroeger gespeeld heeft en aan de achterzijde ziet ze de nieuwe ontwikkeling van 6 vrijstaande en half vrijstaande woningen op de voormalige werf van haar vader. Onvoorzien constateert ze toch dat ze weer thuis gekomen is. Ook de jongste dochter is inmiddels uitgevlogen, Jan gaat binnenkort met pensioen, hij is ingenieur bij het ingenieursbureau van de gemeente Schiedam. Ook Ineke is aan het nadenken hoe ze haar werk wat terug kan schroeven zodat ze meer ruimte krijgt voor reizen en haar omgeving. Hoe ze dat voor elkaar gaat krijgen weet ze nog niet want er is veel interessant werk voor bouwrechtjuristen bij ProRail. Er zijn maar 50 echt gespecialiseerde bouwrechtjuristen in Nederland, dus ze is niet gemakkelijk te vervangen. Omdat ze een prachtige bron van kennis en verhalen is over en van de Plantage en haar bewoners hoop ik dat dit interview het begin is van veel meer. Ik zie er naar uit!

Tekst: Anke Bodewes, 17 maart 2017

Foto's: Ineke Meeuse-Simon

Foto links: Ineke als kind in de Plantage

TUINLAAN 64

In 2005 kwam ik met mijn gezin aan de Tuinlaan wonen. We hadden ons oog laten vallen op nummer 64a, waar we introkken voor het een 'echte' woning was.

Het pand had een mooie entree met dubbele deuren en een grote hal. Op de begane grond was een kamer en een ruimte met een eenvoudig keukenblokje. Onder het pand bevond zich een (schuil) kelder met een vaste tafel en stoelen uit steen gehouwen. De eerste verdieping bestond uit twee grote ruimtes met een zolder boven een van de ruimtes.

Er was geen badkamer. Koken deden we op campinggas en we douchten de eerste weken bij vrienden in de straat. Er moest nog het nodige gebeuren, maar de plek was meteen helemaal goed. De Plantage, wat een heerlijke plek om te wonen!

Dat Tuinlaan 64 niet altijd een woonhuis is geweest, is niet te missen. Hoewel je aan het pand langs de straat misschien niet direct kunt zien wat de bestemming ervan was, kun je dat wel raden als je het gebouw aan de achterkant ziet met de grote raampartijen van de voormalige klaslokalen.

Regelmatig gluren nieuwsgierige voorbijgangers door de poort om een glimp op te vangen van het gebouw en de tuin aan de achterkant. Sommige houden het op een 'hofje', maar andere weten dat ze naar een voormalig schoolplein kijken en vertellen dat ze hier op school hebben gezeten. Een enkeling durft te vragen of hij even binnen mag kijken. Hoe dan ook, we hebben inmiddels vaker Schiedammers ontmoet die in ons huis op school hebben gezeten.

Op de zolder vonden we een paar potten inkt, wat enveloppen, briefjes en deze brief van meneer Polhuis, tekenleraar, gericht aan meneer van Asperen, die in 1959 was aangesteld als schooldirecteur. 'vertaling' van de brief:

R'dam 11.7.'59

Geachte Heer van Asperen,

Met erkentelijkheid betuig ik hiermede, de door U omschreven benoeming te aanvaarden.

Wat de tekenmaterialen betreft, Het lijkt mij goed voorlopig te volstaan met de aanschaf van plakkaatverf in de kleuren blauw, rood en geel, de primaire kleuren. Als de leerlingen aan die kleuren gebonden zijn, hebben ze juist gelegenheid gevoel te krijgen voor het kleurenmengen. Fa. Talens levert glazen potten van naar mijn schatting 2/10 l. inhoud. Voor penselen zorgen de leerlingen naar ik aanneem zelf, of wanneer U het doet: ik stel prijs op de middenmaat van de gewone waterverfpenseel, liefst Talens.

Ook zie ik graag, dat de leerlingen in het bezit zijn van een contépotlood no. 2 en een doeselaar.

Hoogachtend en vriendelijk groetend

J. C. Polhuis

Stukje geschiedenis van het pand

In januari 1939 verzocht de 'Vereeniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs' de gemeente Schiedam om geld beschikbaar te stellen voor het verbouwen van haar schoolgebouw aan de Tuinlaan 64 en voor de aanschaf van schoolmeubelen en nieuwe leermiddelen. Met het oog op de financiële gevolgen voor de gemeentekas zouden B en W liever hebben gezien,

dat deze uitgave nog even zou kunnen worden uitgesteld, maar de organisatie van het gereformeerd onderwijs liet geen uitstel toe.

Door de verbouwing kon de gewone lagere school gevestigd aan de Tuinlaan 64 toegevoegd worden aan de Groen van Prinstererschool op Singel 24 en kon het uitgebreid lager onderwijs (ULO) verhuizen van Singel 24 naar Tuinlaan 64. Reden daarvoor was dat het gebouw aan de Tuinlaan minder geschikt was als school voor gewoon lager onderwijs, omdat het te ver van de dichtbevolkte woonwijken zou liggen, maar vanwege de centrale ligging in de stad zou ze juist wel geschikt zijn als school voor ULO, omdat die haar leerlingen uit alle delen van de gemeente betrekt.

De vereniging krijgt toestemming en het oude schoolgebouw werd grondig verbouwd. Om aan 'bepaalde formaliteiten te ontkomen' -de werkzaamheden moesten als verbouwing niet als nieuwbouw aangemerkt worden- is de school helemaal afgebroken en is alleen het dak intact gelaten. De ingang kwam aan de noordwestzijde van het gebouw (de straatkant) wat op dat moment nog een woonhuis was en aan de zuidoostkant (de zonkant) kwamen grote ramen in de lokalen en werd de gang verwijderd. Vanaf de ingang aan de voorkant kwam een gang langs de lokalen (aan de andere kant dan voorheen). De grote lokalen werden gemoderniseerd en van centrale verwarming voorzien.

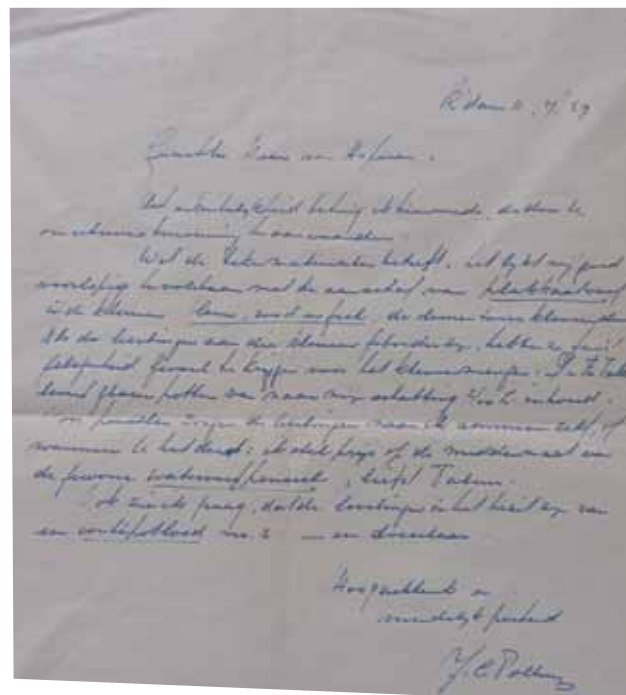
De verbouwing heeft volgens het verslag van de schoolvereniging in de Schiedamse Courant van 24 augustus 1940 'heel wat hoofdbreken gekost en heel wat voeten in aarde gehad'. De mo-

bilisatie in september 1939 dreigde roet in het eten te gooien, maar ondanks de zeer strenge wintermaanden en de 'nog niet beëindigde oorlogstoestand' was de verbouwing voor het begin van het nieuwe schooljaar klaar. Op 2 september 1940 heeft de Rehobothschool voor U.L.O. haar deuren geopend 'in de geheel nieuwe school met het oude dak aan!'

Na de invoering van de Mammoetwet in 1968 werd de Rehobothschool de Rehobothmavo. Nadat de school het gebouw had verlaten heeft Stichting Lentefeest het gebouw in gebruik genomen als onderkomen voor haar activiteiten. Stichting Lentefeest werd in 1971 opgericht door Rietje Konings. De stichting wilde mensen met een ziekte of handicap bijstaan door kleinschalige, directe persoonlijke hulp. Lentefeest organiseerde feesten, loterijen, bingobijeenkomsten en soosdagen, sinds 1985 onder andere in de voormalige school aan de Tuinlaan. Tot 2001 was het pand in gebruik. Daarna zijn er 4 woningen gemaakt in de voormalige schoollokalen en na een aantal jaar in het gebouw aan de voorkant.

Anekdote uit de oorlogsperiode

Burgemeester Van Haaren moet opnieuw ingrijpen. Nu omdat een scholier (volgens de officiële lezing) op de grond gespuwd had onder het gelijktijdig (!) toeroepen van 'zeer beleedigende woorden' net op het moment dat de Duitse 'Standortenälteste und Hauptman-Commandeur' de Rehobothschool aan de Tuinlaan passeert. Deze doet onmiddellijk zijn beklag bij de Ortskommandant én bij burgemeester Van Haaren. Laatstgenoemde schrijft opnieuw een brief aan 'Dames en Heeren Schoolhoofden, predikanten en Geestelijken en de Bes-

turen van jongerenorganisaties.' De betreffende scholier vlucht via de Plantage weg.

(Uit 'Schaduwen over Schiedam', dl. I, Bas van Bochove, S.Ph. (Ser) Louis en Herman Noordegraaf, p. 99)

Tekst en foto's: Weke Ilik

Jan, Willy en Marijke met de wandelwagen in de Plantage, 1949

Mijn wandeling begint aan de zuidzijde na de brug, bij de Hooikade. Ik heb foto's van vroeger in een mapje en de BuitenBeeldgids Schiedam bij de hand. Het is regenachtig en winderig. Een paraplu opsteken heeft geen zin.

Schrijvers claimen soms een bepaald deel van een stad, zelfs een uitgestrekt gebied dat ze in hun romans hebben beschreven. Er is een stille code: dat laat je met rust. Ik ben geen schrijver maar dezelfde emotie overvalt mij als het over De Plantage en omliggende straten gaat. Fietsend of rijdend langs het park, bekruipt mij de drang om uit te roepen: ik ben hier geboren, ik heb hier gewoond, dit is mijn domein. Afblijven!

Loop maar even met me mee langs het park van mijn vader, tussen de Tuinlaan en de Lange Nieuwstraat, als een groene bloedbaan tussen de stenen huizen richting Schiedam centrum en weer terug. Af en toe zoek ik links en rechts herkenning, bewonder de bomen met de kunstwerken en laat herinneringen op me afkomen.

In maart 1940 kwamen mijn jonggehuwde ouders Jan Reedijk en Lenie Schulp te wonen op de tweede en gedeelde derde verdieping van Lange Nieuwstraat 27b.

Ze konden trouwen en verhuizen omdat mijn vader, zeeman

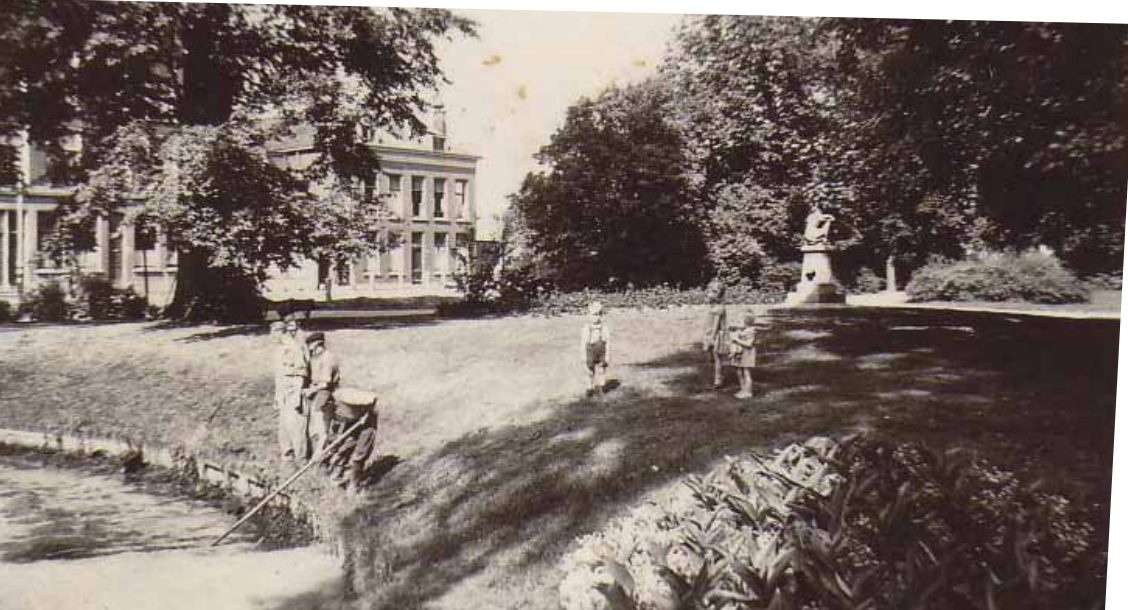
Nelly en Bert op de melkwagen, 1947

DE PLANTAGE EEN JEUGD IN ZWART EN WIT

in hart en nieren, 2000 gulden kreeg uitgekeerd nadat hij twee scheepsrampen overleefde. Mijn moeder uit Rotterdam Kralingen kreeg heimwee. De Plantage kon het Kralingse Bos niet vervangen. Mijn vader uit Rotterdam West had er geen moeite mee. In 1941 werd Gertje geboren, vijftien maanden later Nelly. Tot mijn zesde jaar was dit mijn huis.

Ik kijk links omhoog. Wie wonen daar nu? Hoe zou ik de ruimte binnen ervaren? Zijn de schuifdeuren er nog, de openslaande deuren naar het balkon aan de achterkant? De trap naar boven, nog een, de twee slaapkamers en de overloop, na de oorlog een opslag voor diverse etenswaren uit de USA die nog niet in Nederland verkrijgbaar waren zoals koffie, fruit uit blik en Planters Peanuts. Zouden de bewoners net als mijn ouders elke winter de woonkamer omwisselen met de slaapkamer?

Mijn vader was enthousiast amateurfotograaf en ontwikkelde de foto's zelf. Bij de heer Krijger van Huize Brabant in de Tuinlaan werd hij vaste klant. De zwart-wit foto's kleuren mijn herinneringen.

Kinderen voor de vijver, 1947

Er zijn mooie bij, maar soms wint de geschiedenis het van de kwaliteit. Omkijkend vergelijk ik de gerestaureerde Ketelfactory aan de Hoofdstraat met een groepsfoto uit 1948. Het was voorheen een firma die handelde in beton, kunststeen, terrazzo en houtgraniet. De firmanaam op de foto gaat gedeeltelijk schuil achter de vrolijk lachende kinderen Reedijk, Neyenesch en onbekenden.

Aan de zuidzijde van het park speelde Nelly poppenkast tussen dichtbegroeide struiken, we deden verstoppertje, stepten, fietsten en liepen met een poppenwagen. Het was een jeugd vol ontdekkingen: de sloot aan de rand boordevol met angst-aanjagend kroos (Bert liep ooit in zijn lichtgrijze zondagse pak achter zijn bal regelrecht de sloot in), het knerpemde grind, de ruwe betonnen banken. Met een schepnetje waterluis vangen

vooral de schoenen van de klanten, gepoetst of ongepoetst mijn belangstelling. 'Jij hoort hier niet, meisje', zei een opletende buurman en leverde me weer thuis af. Nu ik een foto goed bekijk moet ik bekennen dat die trap een steeds breder droombeeld van vrijheid en uitzicht werd. Ook de afstand tot ons huis is behoorlijk, besef ik nu.

De vijver herinner ik me alleen van de foto's maar de holle gehavende leeuw zie ik nog staan. Die was een bron van kattenkwaad voor mijn broer en zijn vriendje. Ze mochten er graag een fikkie in steken. In mijn herinnering was de leeuw naar de Lange Nieuwstraat gericht, wat niet zo blijkt te zijn. Soms laat mijn geheugen het afweten.

De ronde muziektent werd omringd door bosjes. Bert gebruikte die als vangnet voor zijn doortrapper.

Op een dag miste mijn vader een pakje Lucky Strike,

Nelly en Bert bij gymnasium Lange Nieuwstraat, ca. 1945

Muziektent, Nelly, Bert en Marijke, 1947

voor de vissen in het aquarium, in de winter een dam van sneeuw maken in de sloot bij het politiebureau. Mijn broer herinnert het zich levendig.

Op een middag verloor ik 'mijn kleine onschuld' naast de drassige sloot onder de hoge struiken. Jongens lokten mij de bosjes in. Geuren van rottend blad. Stukje bij beetje verkenden we de wereld. We hadden niet meer nodig. Het oude Hoofdbureau van Politie doemt op. Ik sta even stil. 14 juli 1945... Hier werd Gertje binnengedragen nadat hij was aangereden op zeventig meter afstand van het huis. Hij overleed dezelfde dag, tweeënhalf jaar oud. Mijn blik valt op de Mobiele Jurk van Esther Zitman als alomtvattende vrouw, moeder, afwachting, ongerept, onwetend van de toekomst.

Ik loop verder. De herboren leeuw grijnst me tegemoet. Paarse krokussen komen op als een fluwelen tapijt, de vijver is verdwenen.

De Plantage werd mijn vluchtroute. Zelden bleef je als kleuter in de buurt van het huis. Het was de sensatie om weg te lopen. Via het middenpad liep ik naar het inmiddels afgebroken Postkantoor aan de Tuinlaan. Op de trap gezeten hadden

stormde de bosjes in, betrapte de rokende knapen onder wie zijn eigen zoon, en leverde ze af bij het politiebureau. Dat liep met een sisser af.

Op 27b werden behalve Gertje, Nelly en Bert, ook Marijke, Jan, Willy en Anneke geboren. Eens in de week bracht de waterstoker een ton met kokend heet water drie trappen hoog, genoeg voor een bad voor het grote gezin, maar ons huis werd nu echt te klein.

Op een dag in 1951 nam mijn grote broer me mee naar de BK laan om ons nieuwe huis te laten zien. Tweehoog (alweer), maar nu drie verdiepingen met een grote zolder. Toen we er aankwamen stond de deur wagenwijd open. We konden zomaar de kaal geschuurde trappen oplopen, roken de geur van verse verf. We hoorden het jolige gekrijs en gegil vanuit het Sportfondsenbad aan de achterkant. De lange stille groene strook uit mijn jeugd werd ingeruild voor een blauw rechthoekig zwembad, omspoeld door geluiden van razend verkeer, wat we niet gewend waren. Elke werkdag rond vijf uur ging Wilton-Fijenoord uit, honderden arbeiders van de scheepswerf fietsten en snorden langs. Zes dagen in de week namen wij een duik in het zoete chloorrijke water. Er werden

Kindercentrum Plantage

Ons kindercentrum is gevestigd in het pand aan de kop van De Plantage. U heeft ons vast al wel eens zien lopen met onze gele hesjes. Wij zijn graag in het park met de kinderen. Het is daar vooral in de zomer heerlijk vertoeven. Zo spelen we vaak in de grote zandbak, gaan we picknicken en vinden we het heerlijk om te klimmen en te klauteren op het klimrek.

Sprookjesfeest

Eén van de hoogtepunten, die we afgelopen zomer in het park hebben meegemaakt was het Sprookjesfeest. Kindercentrum Plantage bestaat dit jaar vijf jaar en dat hebben we gevierd. Alle pedagogisch medewerkers en veel kinderen kwamen verkleed als ridders en prinsessen naar het feest in het park. Er waren diverse activiteiten zoals knutselen, springen op een ridderspringkussen en dieren aaien. We sloten het feest af met een heus optreden door de kinderen van Plantage. We vonden het geweldig dat we ons feest in het park konden geven. We mochten van een aantal bewoners stroom gebruiken, nogmaals dank hiervoor, mede dankzij u was het een topfeest!

Welkom

Als u het leuk vindt om een keer bij ons te komen kijken, dan bent u van harte welkom op de 1^e verdieping van de KomKids Informatiewinkel, Gerrit Verboonstraat 15. Tot snel weer in het park of in ons kindercentrum!

Kindercentrum Plantage

Hele dagopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar

Gerrit Verboonstraat 15 3111 AA Schiedam

T: 010 – 449300

E: plantage@komkids.nl

www.komkids.nl

Facebook.com/KomKidsPlantage

**Nèt een haartje
beter voor
dames... èn
heren natuurlijk**

MAR'S KAPSALON

G. VERBOONSTRAAT 6 SCHIEDAM (010) 473 3650

Korte Singelstraat 14
3112 GB Schiedam

**van der laan
makelaardij**

- Bemiddeling bij aan- en verkoop onroerende goederen
- Gecertificeerd taxateur onroerende zaken (lid VastgoedCert)
- Lid RVT
- Beheer onroerend goed
- Verhuur bedrijfsruimte

Tel (010) 4.734.734

nog twee kinderen geboren. Ton en Cobie sloten de rij.

Op de terugweg met de wind in de rug passeer ik Lange Nieuwstraat 51. In de hongerwinter van 1944 stak mijn zwangere moeder uitdagend haar buik naar voren als ze de ramen passeerde. Vaak ging de huisdeur open en kreeg ze van de bewoonster een eitje toegestopt. Na mijn geboorte in de zomer van 1945 vertrok mijn vader voor een reis van negen maanden. Hij nam zijn fototoestel mee aan boord. Ik steek over naar het park. Bij de lindeboom steekt een boomstronk uit de grond. Was dat ooit de boom van de foto waar mijn zus en broer samen op een dikke gebogen tak zitten? De beukenbomen, de beukennootjes, alles herinnert aan mijn kinderjaren. La destination Suprême II van Michel Snoep staat stevig verankerd, een hemelbestormer klaar om op te stijgen. Een clandestiene schommel zwaait vrolijk heen en weer. Wat een poëtisch beeld. Van een afstand kan ik de stalen profielen van de ramen aan de Lange Nieuwstraat goed vergelijken, soms in originele staat met glas-in-lood.

Eindelijk sta ik voor Lange Nieuwstraat 27b en zie de gele en zwarte tegels van het portiek en de façade. Ik zou ze weer willen laten glanzen. Door de raampjes glurend verschijnen de vertrouwde blauwe, rode en groene horizontale tegeltjes. Dat doet me goed. Ze zijn er nog. Het 'touwje van Jan Terlouw' bungelt, de koperen brievenbus is verwijderd. Het kind van toen belt aan, verlangend naar de ovale eettafel links voor

het raam, naar het uitzicht op ons speelparadijs, het groen, de bedrijvigheid in de straat, de melkboer met paard en wagen, de vrachtwagens bij de melkfabriek, de schepen vanaf het balkon, de dromerige blik op het afgelegen theehuisje aan de waterkant. Een klik. De deur wordt opengetrokken. Op de overloop verschijnt een vrouw in het wit. Ik vertel het doel van mijn bezoek. *'Oh mevrouw, ik weet het niet hoor'* zegt de kraamverzorgster vriendelijk, *'er is gisteren een baby geboren. Ik denk niet dat het uitkomt. Ik zal het even vragen.'* Het zal niet waar zijn. Alweer is er een baby in dit huis geboren! De vader komt de trap af, onze trap! Ik feliciteer hem en ik mag ooit een keer langskomen.

De achterzijde van de Lange Nieuwstraat met nieuwe bebouwing is Verboden toegang voor onbevoegden geworden. Ik passeer de brug, sta even stil bij de coffeeshop, voorheen een café. Een penetrante geur komt me tegemoet. *'Constance stress is ook geregeld leven'* staat op een bordje voor het raam. De etalages van Postzegelhandel Java, van de groenteman, van kruidenier Ruijgrok, die de suiker in een bruine papieren zak schepte en afwoog, ze zijn er nog. Ik ben weer terug bij de Ketelfactory en stap in mijn auto. Het was een gure wandeling. Toch, ik herinner me uit mijn vroege jaren geen regen, geen kou, alleen maar zonneschijn. Het was een warme liefdevolle jeugd, aan De Plantage.

Tekst en foto's: Marijke Nagtegaal-Reedijk

Mama met Marijke aan de hand, 1947

Hooikade, Kinderen Reedijk en Neyenesch met vriendjes, 1947

VRIJHEIDSBEELD

JAN VAN LUIJN

In Schiedam zijn wel 100 kunstwerken in de openbare ruimte te vinden, van gevelsteen tot standbeeld. In 2016 is de SchiedamBuitenBeeldgids verschenen, waarin de eerste twintig werken zijn opgenomen. Dit is een begin, de gids wordt steeds aangevuld en is in opdracht van de gemeente Schiedam door Stichting Mooi Werk gepubliceerd. In de Plantage staan drie werken die in de gids opgenomen zijn. Het bevrijdingsmonument van Jan van Luijn is er een van. Veel mensen zullen het beeld kennen. Het heeft namelijk een bijzondere betekenis omdat het een oorlogsmonument is. Jaarlijks op 4 mei vindt hier de dodenherdenking plaats.

Direct na de oorlog begonnen de Schiedammers met het inzamelen van geld voor een monument. Dat het pas tien jaar na de bevrijding kon worden onthuld, heeft te maken met een kleine geschiedenis, vol ophef, die er aan vooraf ging.

Na de Tweede Wereldoorlog was er grote vraag naar oorlogsmonumenten. Schiedam had een eigen, uit 'belangrijke heren' bestaand, comité 'Oorlogsmonument' in het leven geroepen. Na de bevrijding in 1945 werd er direct in de kop van de Plantage een tijdelijk monument geplaatst, dit werd door de Schiedammer J. van Katwijk gemaakt. (zie afbeelding) Hier werd de jaarlijkse dodenherdenking gehouden. Voor een officieel monument werd de Amsterdamse beeldhouwer Pieter Starreveld gevraagd en als locatie werd in eerste instantie het Julianapark aangewezen. Later werd hiervoor de kop van de Plantage toch een betere plek gevonden. Het ontwerp kreeg weliswaar de benodigde goedkeuring, maar er rezen al snel bewaren en een Schiedamse krant berichtte, dat het beeld niet in 'overeenstemming is met de zedelijke normen die men daaraan behoort te stellen'. Het was namelijk een naakte vrouw. (zie afbeelding) Na veel commotie, vooral bij christelijke politici, die zelfs de buitenlandse pers haalde, werd besloten het beeld in het Julianapark te plaatsen en een ander monument te laten maken voor de Plantage.

Jan van Luijn Vrijheidsbeeld, Brons, Graniet. Jaar van plaatsing: 1955, Foto Julia Snickers

Het gemeente bestuur gaf in 1953 de Utrechtse beeldhouwer Jan van Luijn (1916-1995) de opdracht voor een oorlogsmonument in de Plantage. Deze kunstenaar had een aantal oorlogsmonumenten op zijn naam staan en was in de jaren vijftig een bekend docent beeldhouwen. Voor de maker is dit beeld een ommekeer in zijn oeuvre. Het is voor het eerst dat Van Luijn de expressie van een beeld zelf belangrijk vond. Tot dan toe gebruikte hij meer klassieke symbolen in zijn werk, dat vooral bestaat uit beelden die uit steen gehakt zijn. Dit keer boetseerde hij het beeld, dat later in brons gegoten werd. Van Luijn gaf het de titel 'Vrouw tredend uit vijf jaar gruwzaamheid': met het gebaar dat zij maakt, schudt zij de oorlogsjaren van zich af. De robuuste

granieten sokkel verheft haar ver boven het straatniveau. Op de sokkel staat de tekst te lezen: 'Nooit heb ik wat mij werd ontnomen, zo bitter, bitter liefgehad'. Dit komt uit het gedicht 'Het Carillon' van Ida Gerhardt (1905-1997). Schiedam heeft een binding met Ida Gerhardt, omdat zij hier gewoond heeft, zelfs dichtbij deze locatie op Plein Eendragt. Deze en andere plekken zijn in een Ida Gerhardt wandeling opgenomen. De volledige tekst van het gedicht 'Het Carillon' uit de dichtbundel 'Het Veerhuis' (1945), is te vinden op de pagina hiernaast. In 2002 is het Ida Gerhardtgenootschap opgericht, met als doel de belangstelling voor haar werk levend te houden.

tekst: Julia Snickers

Het Carillon

Ik zag de mensen in de straten,
hun armoe en hun grauw gezicht, -
toen streek er over de gelaten
een luisteren, een vleug van licht.

Want boven in de klokketoren
na 't donker-bronzen urenslaan
ving, over heel de stad te horen,
de beiaardier te spelen aan.

Valerius : - een statig zingen
waarin de zware klok bewoog,
doorstrooid van lichter sprankelingen,
'Wij slaan het oog tot U omhoog.'

En één tussen de naamloos velen,
gedrongen aan de huizenkant
stond ik te luistr'en naar dit spelen
dat zong van mijn geschonden land.

Dit sprakeloze samenkomen
en Hollands licht over de stad -
Nooit heb ik wat ons werd ontnomen
zo bitter, bitter liefgehad.

Oorlogsjaar 1941

Ida Gerhardt

Pieter Starreveld, monument voor de gevallen
1940-1945, 1948, zandsteen. Foto: Julia Snijkers

Bronnen: Jan van Luijn, beeldhouwer, red. Peter van Aarnhem, Utrecht, 1995
Krantenbank Gemeentearchief Schiedam
Schaduw en over Schiedam, red. B. van Bochhove, S. Louis, H. Noordegraaf, Schiedam 1995.

Tijdelijk monument, J. van Katwijk, Fotocollectie Gemeentearchief Schiedam, Chr. Breur, 1949, Materiaal onbekend

LANGE NIEUWSTRAAT 193-9
 WAAR OOIT HET ROWALLANHUIS STOND

Foto postkantoren op prentbriefkaart, uitgegeven t.g.v. de in gebruik neming van het postkantoor Lange Nieuwstraat, 1966, Jan van Kampenhout, fotocollectie Gemeentearchief Schiedam

Foto Links: Interieur Rowallanhuis, J.F.H. Roovers, 1955, fotocollectie Gemeentearchief Schiedam

Waarschijnlijk zijn er weinig mensen die weten dat het appartementencomplex aan de Lange Nieuwstraat bij de Kop van de Plantage – het vroegere post- en belastingkantoor – een ontwerp is van de bekende Rotterdamse architect Hugh Maaskant (van bureau Maaskant Van Dommelen Kroos Senf). Toen ik hier achter kwam tijdens mijn speurtocht naar het verleden van het pand, was dat voor mij in ieder geval een leuke verrassing. Sindsdien bekijk ik onze woonomgeving met andere ogen.

In Rotterdam bouwde Maaskant (1907-1977) vooral veel tijdens de wederopbouwperiode na de Tweede Wereldoorlog. Bekende gebouwen zijn onder meer het Groothandelsgebouw, het Hilton hotel, het Hofpleintheater, de winkels op het Beursplein, de verzamelgebouwen aan de Goudsesingel en de Oostzeedijk, de Euromast, de flatgebouwen aan de Lijnbaan en het Oostplein, het Sparta Stadion en het Adriaan Volkerhuis aan de Maasboulevard. Maar ook de Scheveningse pier, de Utrechtse Neudeflat en het Amsterdam Hilton Hotel zijn van zijn hand.

Van patriciërshuis naar Postkantoor Post Telegraaf Telefoon (PTT)

Maar wat is de geschiedenis van deze locatie? Wat stond er vroeger op deze plek? De meeste Schiedammers aan wie ik probeer uit te leggen waar mijn partner en ik nu ruim een jaar wonen weten het meteen als ik zeg *'boven het vroegere postkantoor'*. Velen herinneren zich dat ze daar pakjes hebben opgehaald of verzonden, postzegels hebben gekocht of hun kentekenbewijs hebben laten overschrijven. Naast en boven het postkantoor waren de kantoren van de Rijksbelastingdienst gevestigd, het postkantoor tot 2010. Het belastingkantoor was toen al verhuisd naar het Stationsplein. Op de begane grond hebben sindsdien diverse andere tijdelijke activiteiten plaats gevonden: een vestiging van de VSB Bank (tot 2007), daarna Kitchen King, een soort Suit Supply, en tot slot sportschool FemOnly. Op de plek van het voormalige postkantoor verhuurt Camelot momenteel (antikraak) ruimtes.

In de Postwet van 1850 werd bepaald dat elke gemeente een eigen postkantoor moest krijgen. Honderd jaar na de invoer-

ing van de wet waren er ca tweeduizend postkantoren in Nederland. Die fungeerden behalve voor post-, telegraaf- en telefoniezaken later ook als publiek-skantoor voor de Rijkspostspaarbank en de Postcheque- en girodienst.

Het eerste postkantoor in Schiedam stond op de Dam. In 1861 verhuisde het naar het Blauwhuis aan de Lange Nieuwstraat, om in 1897 naar de Gerrit Verboonstraat te verkassen en vervolgens in 1936 naar de Tuinlaan 114. In opdracht van de HAV-bank, die vond dat het nog niet zo oude pand aan de Tuinlaan te klein was geworden, werd een geschikt terrein voor een modern postkantoor gezocht. Hoewel er dankzij de Schiedamse sloopdrift genoeg locaties beschikbaar waren in de stad was het oog reeds gevallen op het aan de overzijde gelegen "Rowallanhuis". Alle bezwaren ten spijt werd dit mooie en unieke pand in 1962 gesloopt door sloperij F.W. Schotte uit Rotterdam (zie

tekening V.N.S. de Coninck). Na afbraak heeft het terrein een tijdje braak gelegen (zie foto vorige pagina) waarna de HAV-bank het nieuwe postkantoor, annex Spaarbank Anno 1820, annex Rijks-belastingkantoor heeft laten bouwen. Het pand werd in 1966 geopend door wethouder Reinier Scheeres.

Rowallanhuis

Maar laten we eens een kijkje nemen in een nog verder verleden. In de negentiende eeuw stonden er op deze locatie vijf statige, monumentale panden, waaronder het kantoor van Loopuyt's Bank. Het grootste pand was een patriciërswooning, het woonhuis van de familie J.M. van der Schalk. Van der Schalk was eigenaar van bierbrouwerij De Griffioen en van de Stearinekaarsenfabriek Apollo. Daarnaast bekleedde hij ook diverse maatschappelijke functies: zo was hij de oprichter van Hermes-DVS, gemeenteraadslid, en commissaris

van bijna alle belangrijke bedrijven in Schiedam.

Het interieur schijnt tot een van de fraaiste in Schiedam te hebben behoord. Niet alleen door het bijzonder mooie hout- en stucwerk, de beschildering van de panelen, maar ook door de schitterende gebrandschilderde glas-inloodramen, prachtige muurdecoraties en -schilderingen, een mooie trap, en plafondengeltjes.

Na de Tweede Wereldoorlog, in juni 1945, werden in dit pand (Van der Schalk was inmiddels overleden) verwaarloosde jongeren gehuisvest en sindsdien is het pand bekend als het 'Rowallanhuis' (genoemd naar Lord Rowallan, een Britse Chief Scout). In januari 1947 vestigde het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen er het Rijksinternaat voor Werkende Jongens. Er werden veertig jongens gehuisvest, die daar onder toezicht van de Sociale Jeugdzorg waren geplaatst in

Rowallanhuis, Octave de Coninck, ongedateerd, fotocollectie Gemeente Archief Schiedam

verband met moeilijkheden bij de opvoeding. Het verblijf in Schiedam, na een werk- of vakkamp, vormde de afsluiting van hun heropvoeding. De leiding was in handen van ene heer L. v.d. Hulst. Nadat het volledig door de jongens was 'uitgewoond' ging het pand twintig jaar later onder de slopershamer om ruimte te maken voor het hierboven beschreven postkantoor annex belastingkantoor.

Van postkantoor naar appartementencomplex

In 2010 werden de overheidstaken van het postkantoor opgeheven en op 21 oktober sloot het kantoor voor het publiek. De Rijkspostspaarbank en de Postcheque- en Girodienst werden als eerste in 1986 afgesplitst en geprivatiseerd onder de naam Postbank. Deze fuseerde in 1989 met de NMB-bank tot de NMB Postbank Groep en in 1991 met Nationale Nederlanden, waaruit de ING Groep ontstond. In 2009 gingen Postbank en ING Bank samen verder onder de naam ING.

In 1996 heeft Breur Zwijndrecht het bovenste deel verbouwd en op 4 juli van dat jaar werd het gebouw gesplitst in ca 30 appartementen (verdeeld in drie types). Tien jaar later vond er nog een herbouw plaats; momenteel zijn er ongeveer 45 bewoners.

Er was rond de tijd van de verbouwing

sprake van dat het achtergelegen distributiegebouw van PostNL afgebroken zou worden en dat er een stadsparkje zou komen, althans volgens de toenmalige verkoopmakelaar Dop & Dop. Echter nog geen half jaar na oplevering van het appartementencomplex begon PostNL het distributiecentrum te verbouwen; nu wordt slechts een heel klein deel nog gebruikt om post te verdelen onder de verschillende postbodes.

Anno 2017

Mijn partner en ik zijn inmiddels aardig ingeburgerd in Schiedam. We hebben de stad op allerlei manieren leren kennen en we wonen er met veel plezier. Ons appartement kenmerkt zich door hoge plafonds en grote raampartijen waardoor er een mooie lichtval en ruimtebeleving ontstaat. Hierdoor hebben wij een prachtig uitzicht op het park, onder meer op de oude 'Plantage Plataan', geplant in 1870. Dagelijks genieten wij van dit 'tableau vivant': elk seizoen, elk weertype biedt ons zijn eigen schilderachtige beeld. Jaarlijks kijken we uit op de indrukwekkende kranslegging tijdens de Nationale Dodenherdenking bij het bevrijdingsmonument van Jan van Luijn.

Het uitzicht aan de achterzijde van het pand is helaas minder. Wij kijken uit op het lelijke dak van het distributiecentrum van PostNL. Vroeger was hier de tuin van het woonhuis van de familie Van

der Schalk, later van het Rowallanhuis. Er stonden prachtige bomen, net zoals nu in de Plantage. Vanuit de tuin was er uitzicht op de Nieuwe Haven.

Wij hopen dat het oorspronkelijke idee van een stadsparkje zal worden opgepikt door een projectontwikkelaar. Ook vanaf de Nieuwe Haven zou dit een enorme verbetering zijn, want de achterkant van het distributiecentrum biedt een nare, verloederde aanblik. Een dergelijke reconstructie van de oorspronkelijke situatie zou niet alleen ten goede komen aan de bewoners in de omgeving maar het zou ook een eerbetoon zijn aan de maatschappelijk betrokken Jan Margarethus van der Schalk en aan het unieke Rowallanhuis dat zo triest aan zijn einde is gekomen.

Tekst: Petra van der Ham (met dank aan Dick Gelderblom en Cor van Halem)

Interieur postkantoor, Jan van Kampenhout, 2007, fotocollectie Gemeentearchief Schiedam

PROEF! DE PLANTAGE

CULTUREEL FOOD FESTIVAL, 10 & 11 JUNI

Onze prachtige Plantage bestaat 250 jaar, reden voor een feestjaar! Als Plantagekinderen, buurmeisjes en vriendinnen voelden wij – Susan Uiterwijk en Willemijn Sneep – ons geroepen om daar ons steentje aan bij te dragen. En zo is cultureel foodfestival Proef! de Plantage geboren. Op 10 en 11 juni staat ons park in het teken van muziek, lekker eten en drinken, poëzie, jazz en theater. Ook zijn er allerlei bijzondere workshops te beleven die heel Schiedam, Rotterdam en omstreken laten proeven van 250 jaar Plantage.

Stel je voor: zaterdag om 14.00 hoor je de eerste vrolijke klanken vanaf het centrale deel bij de jurk komen. Je loopt het park in, drinkt een goede koffie aan de bar van Luuk Elderkamp en Casper van Hattum van Lucas Drinkwinkel en proeft voor het eerst de speciale jubileum-lekkernij van Plantagehoning waar heel Schiedam het over heeft. Dan loop je verder ... langs de nieuwe wagen van La Salita waar de heerlijke geur van Argentijnse Choripan voorbijdrijft en de mannen van Stadhuis, Prego en Sjik, die iets heerlijk staan te grillen. Toch trekt een verhalenverteller eerst nog je aandacht en daarna blijf je hangen bij een poëzie-voordracht onder de wereldboom.

Onderweg verbaas je je bij de enorme historische platen van de Plantage die als een levensgrote tentoonstelling het amfitheater sieren. Inmiddels heb je echt wel trek van al die

lekkere geuren: tijd voor een vers gestoomd broodje, een zomers sapje en een ijsje bij de prachtige vintage ijswagons van Amber Beekkerk. Je kent elkaar nog wel van het spelen in de Plantage vroeger. Lachend om alle mensen die historische spellen uitproberen, kom je precies op tijd in het amfitheater terug voor de theatertour die vertrekt. Gelukkig, want uit alle hoeken komen mensen aanfietsen. Uit Vlaardingen, Maassluis en zelfs Hoek van Holland, hoor je.

Na de tour vind je de hele groep vrienden onder een futuristisch object in een van de grote bomen. Er lijken steeds mensen in te gaan, wat gebeurt daar toch? De rest loopt vast door naar het thee-terras aan de rozentuin en daarna geniet je van speciaalbiertjes en zwoele gitaarmuziek in de zon. Nog even ga je langs het jeneverfestival, maar al snel ben je weer terug in het park. Tot laat in de avond wordt er gedanst op Spaanse klanken en je kijkt al uit naar het programma van morgen: nog een dag Proef! de Plantage!

Blijf op de hoogte van Proef! de Plantage en de andere evenementen in het jubileumjaar via www.facebook.com/plantage-schiedam

Voor ideeën en vragen zijn wij altijd te bereiken:
Susan Uiterwijk - info@useproductions.nl
Willemijn Sneep - info@professorsneep.nl

HART VOOR DE ZAAK

HART VOOR DE ZAAK van THEATER IN CONTEXT

Wellicht heb je al gehoord van het theaterproject HART VOOR DE ZAAK.

Een avontuurlijke theatertour door Schiedam-Zuid op 10 & 11 juni 2017 tijdens het festival Proef!

Het publiek start in De Plantage, vaart mee met de Zeekadetten over De Buitenhaven, loopt door de Gorzen en eindigt bij het Foodtruckfestival. Langs de route worden allerlei verrassende scènes gespeeld. Via koptelefoons krijgt het publiek ook nog een soundscape van geluiden en muziek te horen waardoor je het verhaal als een film beleeft.

“Een hart voor de zaak hebben” vormt de rode draad van deze interactieve theaterroute die voor en door Schiedammers is gemaakt.

Aanvang tijden:

Zaterdag 10 juni: tussen 14.00 en 17.00 iedere 15 min

Zondag 11 juni: tussen 12.00 en 16.00 uur iedere 15 min

Reserveren noodzakelijk: www.stichtingmooiwerk.nl

010 – 2734780

Wil je nog mee doen?

Voor of achter de schermen kunnen we zeker nog mensen gebruiken.

Bel of mail Ingrid of Mirjam: 06 50403803 info@theaterincontext.nl

PROEF! DE DICHTERS

MINI POEZIE FESTIVAL TIJDENS FESTIVAL PROEF!

Mini poezie festival tijdens festival Proef!

Een van de onderdelen van het festival Proef op 10 en 11 juni is het Poëziepodium. Onder de naam ‘Proef! de dichters’ vindt hier op 10 juni een klein poëziefestival plaats. Bekende namen en minder bekende namen vullen het podium tussen 14.00 uur en 20.00 uur. Niet alleen gedichten worden ten gehore gebracht, maar er zijn ook verhalen uit verschillende culturen te beluisteren. Dit alles onder, hoe kan het bijna anders, de wereldboom. Er wordt begonnen met een familieprogramma en er staan verschillende andere kleine belevenissen op het programma.

Heeft u of heb jij ook een gedicht dat je graag wilt laten horen? Laat het weten aan julia@ookc.nl ‘Proef! de dichters’ wordt georganiseerd door Bibliotheek Schiedam, Stichting Zona Franca, Het Literair Gezelschap Schiedam, Vluchtelingenwerk Schiedam.

NACHT VAN HET PARK

2 SEPTEMBER

'Nacht van het Park', zaterdag 2 september. Een kunstmanifestatie die tegelijkertijd een feest is in Zomersfeer.

De rijkdom van 250 jaar Plantage komt tot leven in bijzondere mensen, anekdotes, verdwenen gebouwen, verbeeld door kunstenaars.

In het groot door projecties op bomen en gebouwen en in het klein met de raamkunst.

En omdat het ook feest is natuurlijk volop muziek en een mooi verlichte dansvloer in het amfitheater.

Meedoen in de voorbereiding? Stuur een mail naar Kirstain: k.houweling@planet.nl

Verlichte dansvloer. Foto: Kirstain Houweling

Nacht van het water 2010, Beeld van Michel Snoep in de bomen. Foto: Kirstain Houweling

Zorg voor de stad

NV IRADO
Fokkerstraat 550
3125 BE Schiedam
telefoon 010-262 1000
e-mail info@irado.nl
www.irado.nl

Compleet naar wens

The logo for irado, featuring a stylized green leaf-like shape above the word "irado" in a bold, blue, sans-serif font.

K.BOUTER FEEST

12 TOT EN MET 15 OKTOBER

"GROOT K.BOUTER FEEST" ONZE PLANNEN VOOR 12-15 OKTOBER

WAT FIJN OM MET DE VOORBEREIDINGEN BEZIG TE ZIJN VAN HET GROTE FEEST IN OKTOBER 2017.

WE MOETEN PADDESTOELEN LATEN GROEIEN EN KLEINE HUISJES IN DE BOMEN MAKEN VOOR ALLE KABOUTERS DIE MET ONS HET JUBILEUM KOMEN VIEREN VAN HET 250 JARIG BESTAAN VAN "STADSERF DE PLANTAGE"

GELUKKIG HEBBEN ZICH AL WAT ENTHOUSIASTE VRIJWILLIGERS AANGEMELD OM EEN HANDJE UIT TE STEKEN VANAF NU TOT EIND SEPTEMBER EN WE HEBBEN HEEL VEEL VRIENDEN NODIG OM ZOVER TE KOMEN EN GOED TE ORGANISEREN...

WIL JE OOK MEEDOEN EN DENKEN OVER HOE WIJ DIT ALLEMAAL GAAN REALISEREN?

MELD JE DAN AAN EMAIL: RIEN@OLIWERKERK.IT OF GA NAAR FACEBOOK PAGINA'S K.BOUTER OF KBOUTERBOS, ALLEMAAL VRIENDEN VAN KABOUTER NATUURLIJK.

HEEL VEEL KABOUTERS WORDEN GEVERFD EN/OF KRIJGEN HUN ORIGINELE KLEDERDRACHT AAN. STOFFEN, LEER EN BONTJES HOREN DAAR NATUURLIJK OOK BIJ EN WE GAAN OOK MOOIE KOSTUUMS MAKEN VOOR DE KBOUTER HANDHAVING DIE ER VEELAL ALS HEKSEN EN TROLLEN UIT GAAN ZIEN.

GROTE KOEPELTENTEN DIE VAN BINNENUIT VERLICHT WORDEN IN ROOD (MISSCHIEN MET WITTE STIPPEN) STAAN IN HET PARK KLAAR OM DE KINDEREN VAN 0-100 LEKKER BEZIG TE HOUDEN EN WAAR ZE OOK WAT LEKKERS KUNNEN HALEN...

KORTOM, EIGENLIJK TE VEEL OM TE BENOEMEN MAAR HET WORDT EEN GEWELDIG KABOUTERFEEST DAT IS ZEKER!

TOT GAUW IN ONS K.BOUTER FEESTPARK!

WE ZIEN JE GRAAG VERSCHIJNEN....

Stichting
*Kbouter
Bos*
Evenementen

REAGEER OOK ALSJEBLEEF EN MELD JE AAN;

INFO@KBOUTERBOS / RIEN@OLIWERKERK
OF FACEBOOK PAGINA K.BOUTER

**MAKELAARDIJ
WASSENAAR**

... uw huis in de schijnwerpers!

Gerrit Verboonstraat 12

3111 AA Schiedam

Tel (010) 473 7933

Fax (010) 427 1550

info@makelaardijwassenaar.nl

**www.Makelaardij
Wassenaar.nl**

HART VOOR DE ZAAK

OUD PAPIER 2017

De oude kranten in onze buurt worden opgehaald door Irado in samenwerking met de Jozefschool voor aanschaf van o.a. nieuwe schoolboeken. Steun dit initiatief door uw oud papier elke tweede donderdag van de maand in kartonnen dozen buiten te zetten:

11 mei
8 juni
13 juli
10 augustus
14 september
12 oktober
9 november
14 december

COLOFON

LIDMAATSCHAP

U kunt lid worden van de Belangen- en bewonersvereniging 'De Plantage' voor 15 Euro p.p. per jaar.

BESTUUR

Riet Zuiderweg-Menu (secretaris)
Tuinlaan 92, Huib Sneep (voorzitter)
Tuinlaan 58, Rogier Brans (penningmeester) en Judith Riedveld (lid)

SECRETARIAAT

secretariaat@plantagebewoners.nl

REDACTIE

Julia Snickers (Hoofdredactie)
Leo Kroon (Eindredactie)
Jolande Bosch (Vormgeving)

PARK

Anja Zonneveld (znnvld39@caiway.nl)

WELKOM

Cock Janse (cockjanse@kpnmail.nl)

RUIMTELIJKE ORDENING

Tosca Vissers (mail@toscavissers.nl)

HANGING BASKETS

Jan Meeuse (j.chr.meeuse@planet.nl),
Marja Klink (marja.klink@kpnmail.nl),
Judith Rietveld (rietv866@planet.nl)

TELEFOONNUMMERS

IRADO

Afvalverzameling & werkzaamheden
openbare ruimte: 010-2621000

GLASFABRIEK

Dhr. J. Brunt: 010-4094634

GROENVOORZIENING,

Dhr. Chris Smit: 010-2621000

GELUIDSOVERLAST/MILIEUVER-
ONTREINIGING

DCMR meldkamer: 0888 333 555

HAVENDIENST

Binnenvaartschepen: 010-6315301

POLITIE WIJKTEAM ZUID

Mevr. Marijke van Impelen: 0900-08844

PARKWERK 2017

Belangen- en Bewonersvereniging de Plantage heeft al negentien jaar een convenant met de Gemeente Schiedam om gezamenlijk zorg te dragen voor het park. Op de volgende dagen worden buurtbewoners uitgenodigd samen de handen uit de mouwen te steken:

Zaterdag 22 april 10 - 12 uur

Zaterdag 13 mei 10 - 12 uur

Woensdag 7 juni 19 - 21 uur

Zaterdag 1 juli 10 - 12 uur

Woensdag 23 aug. 19 - 21 uur

Zaterdag 23 sept. 10 - 12 uur

Van links naar rechts: Rogier Brans (Penningmeester) Judith Rietveld, Huib Sneep (Voorzitter) en Riet Menu (Secretaris). Foto: Rogier Brans

De Plantagekrant is het informatie- en ledenblad van belangen- en bewonersvereniging 'De Plantage'. De inhoud geeft niet voetstoots de meningen/standpunten van de vereniging en/of haar bestuur weer.

